

11 / 2023

RAPPORT

2023

**Evaluering av
grunnskolelærerutdanningene:
Spørreundersøkelse blant
praksislærere**

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning.

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av grunnskolelærerutdanningene: Spørreundersøkelse blant praksislærere
Forfatter(e)	Pål Bakken
Dato	29.2.2024
Rapportnummer	11-2023
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

NOKUT gjennomfører en evaluering av grunnskolelærerutdanningene for trinn 1–7 og trinn 5–10 (GLU 1–7 og GLU 5–10). Arbeidet med evalueringen vil gå over perioden høsten 2022–høsten 2024.

Prosjektet inngår som en del av NOKUTs arbeid med lærerutdanninger, med eksempelvis APT-prosjektet for grunnskolelærerutdanningen (GLU), Evaluering av lektorutdanningene (2020–2022) og kartleggingen av PPU (2022–2023). Kunnskapsdepartementet har også viet stor oppmerksomhet til lærerutdanningene, tydeliggjort gjennom «*Lærerutdanningene 2025. Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene*».

Evalueringen skal gi NOKUT, sektoren og andre interessenter informasjon om viktige sider ved kvaliteten på grunnskolelærerutdanningene. Videre gir evalueringen institusjonene og myndighetene et kunnskapsgrunnlag, som kan brukes til å vurdere om og hvordan kvalitetsutviklingen i GLU best kan følges opp.

Spørreundersøkelser, registerdata, tidligere forskning, intervjuer og lærerutdanningenes selvevalueringer inngår i evalueringens informasjonsgrunnlag.

NOKUT har gjennomført flere spørreundersøkelser, blant følgende grupper:

- Personer som har fullført GLU i perioden 2018–2020 (kalt kandidater)
- Studenter som var registrert på GLU høsten 2022
- Undervisere i GLU
- Praksislærere i GLU
- Rektorer, avdelingsledere og andre ledere i grunnskolen

Denne rapporten inneholder deskriptive data fra spørreundersøkelsen blant praksislærere fra grunnskolelærerutdanningene.

Informasjon om evalueringen finnes på

<https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-grunnskolelærerutdanningene/>

Innhold

1 Kort om undersøkelsen	8
2 Spørreskjemaet	8
3 Gjennomføringen av undersøkelsen	9
4 Om resultatene i denne rapporten	10
5 Bakgrunnsspørsmål	12
6 Om praksisopplæringen.....	20
6.1 Jobben som praksislærer	20
6.2 Om faglærerne	24
6.3 Om praksisstudentene	26
6.4 Samarbeidet med universitet/høgskole.....	31
6.5 Praksisperiodene, samlet sett.....	34
6.6 Utdanningens oppbygning	36
6.7 utfordringer med praksis	38
6.8 Forslag til forbedringer av praksis.....	40
7 Kandidatenes sluttkompetanse	42

Sammendrag

NOKUT gjennomfører en evaluering av grunnskolelærerutdanningene for trinn 1–7 og trinn 5–10 (GLU 1–7 og GLU 5–10). Evalueringen skal ferdigstilles høsten 2024. Rapporten presenterer resultater fra en spørreundersøkelse blant praksislærere.

Praksislærernes formelle veiledningskompetanse

Om lag 60 prosent av praksislærerne har studiepoenggivende veiledningskompetanse. Et betydelig mindretall, om lag 40 prosent, har ingen slik kompetanse. Andelen som oppga å ikke ha slik kompetanse varierer mellom institusjonene, fra rundt femti til fem prosent.

Erfarne praksislærere

Flertallet av praksislærerne har jobbet lenge i skoleverket. 78 prosent har jobbet som lærer i over tolv år, mens bare to prosent har jobbet som lærer i to år eller mindre.

Attraktivt, men tidkrevende å være praksislærer

Det store flertallet av de som besvarte spørreskjemaet, opplever det som attraktivt å være praksislærer. Et betydelig mindretall opplever imidlertid å ha for liten tid til å ta seg av studentene som er i praksis, mange av disse uttrykker også dette i fritekst.

Samarbeid med universitet/høyskole

Flertallet av respondentene mener det er et godt samarbeid med *universitetet/høyskolen* om gjennomføringen av praksisopplæringen. Det skorter imidlertid litt på samarbeidet mellom praksislærerne og *faglærerne*: Det store flertallet oppgir at de i ingen eller i liten grad samarbeider med faglærerne om forskning og om utviklingen av utdanningen. Videre er det flere som mener samarbeidet med faglærerne ikke er godt enn det er som mener det er godt. Dette viser seg også i de flittig brukte fritekstfeltene, der ganske mange skriver om at det er dårlig informasjonsflyt eller at det er for dårlig sammenheng mellom det studentene lærer på universitetet/høyskolen og det de skal gjennom i praksis. I tillegg kommer utfordringer med samtidige og/eller lite praksisrelevante arbeidskrav under praksis. En god del fritekstsvar beskriver et ønske om et bedre samarbeid.

Praksisen studentene får er bra, men burde vært lengre

Praksislærerne er fornøyde med mange sider av praksisopplæringen. Det gjelder både praksisens relevans, erfaringen praksisen gir, veiledningen de selv gir og at studentene oppnår læringsmålene. De fleste mener imidlertid at oppfølgingen fra faglærerne burde vært bedre. Mange, dog et mindretall, mener at praksisperiodene burde vært lengre. Dette viser seg også i fritekstfeltene, der svært mange skriver om utfordringene med for korte praksisperioder.

Likheter i svarene

Når vi fordeler svarene etter hvilke undervisningsfag praksislærerne har, er det ikke forskjeller i svarmønsteret. Det er også få og små forskjeller når vi fordeler dataene på skolestørrelse, størrelsen på byen/stedet skolen de jobber på, hvilket trinn de underviser på, deres formelle veiledningskompetanse etc. I noen tilfeller er det forskjeller i svarmønsteret etter hvilket universitet / hvilken høyskole praksislærerne er tilknyttet.

Summary

NOKUT is conducting an evaluation of the initial teacher education for grades 1-7 and 5-10 (GLU 1–7 and GLU 5–10). The evaluation is scheduled to be completed in the autumn of 2024. The report presents results from a survey among school campus-based teacher educators, working in primary schools with GLU students.

Formal Guidance Competence

Approximately 60 percent of the school-based teacher educators have guidance competence that grants them academic credits. A significant minority, around 40 percent, lack such competence. The percentage of those who reported not having this competence varies between institutions, ranging from about fifty to five percent.

Experienced School-Based Teacher Educators

Most of the school-based teacher educators have extensive experience in the education system. 78 percent have worked as teachers for over twelve years, while only two percent have worked as teachers for two years or less.

Attractive but Time-Consuming to Be a School-Based Teacher Educator

The majority of the respondents who conducted the survey find it attractive to be a school-based teacher educators. However, a significant minority feels they have insufficient time to attend to the students in school placement, and many of them express this in free-text responses.

Collaboration with Universities

Most of the respondents believe there is good collaboration with the university regarding the implementation of the supervised school placements. However, there are some deficiencies in the collaboration between the school-based teacher educators and the campus-based teacher educators. The majority report that they have little or no collaboration with campus-based teacher educators on research and on the development of education. Furthermore, more respondents feel that the collaboration with campus-based teacher educators is not good, than those who find it good. This is also reflected in the frequently used free-text fields, where many describe poor information flow or a lack of connection between what students learn at the university and what they are supposed to do in supervised school placements. In addition, there are challenges with concurrent and/or less practice-relevant work requirements during school placements. Many free-text responses express a desire for improved collaboration.

Good School Placement Periods, but should be Longer

The school-based teacher educators are satisfied with many aspects of supervised school placements, including the relevance, the experience it provides, the guidance they provide, and the students' achievement of learning objectives. However, most of them believe that the support from the campus-based teacher educators should be better. Many, although a

minority, believe that the school placement periods should be longer. This is also evident in the free-text fields, where many write about the challenges of too short periods.

Similarities in Responses

When we categorize the responses based on the teaching subjects of the school-based teacher educators, there are no differences in response patterns. There are also few and minor differences when we categorize the data based on other background variables, such as school size, the size of the city/town where the school they work at is located, the grade they teach, their formal guidance competence, etc. In some cases, there are differences in response patterns based on which university the school-based teacher educators are affiliated with.

1 Kort om undersøkelsen

NOKUT gjennomfører en evaluering av grunnskolelærerutdanningene i perioden 2022–2024¹. Spørreundersøkelsen blant praksislærere ble gjennomført i mars–april 2023. Nesten 1 000 personer besvarte skjemaet. Undersøkelsen er en del av informasjonsgrunnlaget som brukes i denne evalueringen. I tillegg kommer blant annet spørreundersøkelser rettet mot andre relevante målgrupper og institusjonenes egne evalueringer. Formålet med spørreundersøkelsen er å belyse evalueringstemaene.

2 Spørreskjemaet

Generelt om skjemaet

Spørreundersøkelsen tar utgangspunkt i evalueringens fire hovedtemaer:

- Masteroppgaver
- Fagmiljøer
- Integreert, forskningsbasert og profesjonsrettet utdanning
- Grunnskolelærerutdanningenes oppbygging og utforming

For mer informasjon om temaene, se prosjektets nettsider¹.

Respondenten svarer på mange av spørsmålene ved hjelp av en fem-delt Likert-skala (I ingen / svært liten grad – I liten grad – I noen grad – I stor grad – I svært stor grad), i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant». Undersøkelsen inneholder også en god del fakta- og avkrysningsspørsmål. Flere steder i spørreskjemaet hadde respondentene mulighet til å skrive fritekstsvar.

Respondentene kunne velge å besvare spørreskjemaet på bokmål eller nynorsk.

Skjemaet inneholder noen *aktiveringer*. Disse styrer grupper av respondenter til enkelte spørsmål, basert på svarene de ga på tidligere spørsmål. Informasjon om dette kommer fortløpende i rapporten, der det er aktuelt. Spørreskjemaet er tilgjengelig fra prosjektets nettside.

Utviklingen av skjemaet

Evalueringens tema, med underpunkter, var sterkt førende for spørretemaene. Ansatte fra NOKUT og NOKUTs sakkyndige komité gikk gjennom evalueringstemaene, definerte informasjonsbehov og utviklet *spørretema* til hvert evalueringstema.

Et tidlig element i skjema utviklingen var å kartlegge andre spørreundersøkelser rettet mot GLU. Dette for å se hva som var gjort på området før og dra vekslers på erfaringer og funn fra tidligere prosjekter. Dette gjaldt både skjemaformulering og spørsmålsformuleringer samt tilgang til populasjon og erfaringer fra datainnsamling.

Vi studerte rapportene fra SINTEFs undersøkelser om kvalitet i lærerutdanning i forbindelse med GNIST-prosjektet² og en rapport Senter for profesjonsstudier ved Oslomet

¹ <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-grunnskolelærerutdanningene/>

² Finne, Håkon m.fl. «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningen blant studenter, lærerutdannere, øvingslærere og rektorer». SINTEF, rapportnr A18011, 2011.

skrev i 2022 for Faglig råd for Lærerutdanning 2025³. Vi hentet noen spørsmål fra en spørreundersøkelse som Følgegruppen for lærerutdanningsreformen gjorde i 2015.⁴

I løpet av 2022 hadde NOKUT 19 innspillmøter med en rekke interessenter: fagforeninger, arbeidsgivere, studentorganisasjoner, høyskoler og universiteter. I møtene fikk NOKUT blant annet innspill til hvilke tema det ville være nyttig å se på i evalueringen. I mange møter kom det nyttige innspill til tematikk for spørreundersøkelsene.

På bakgrunn av arbeidet og kildene som er beskrevet ovenfor, lagde vi første utkast til spørreskjema. Deretter gikk ansatte i NOKUT og evalueringens sakkyndige komité gjennom spørreskjemaet for å forbedre spørsmålsformuleringer, sikre god begrepsbruk, sjekke om svarkategoriene var dekkende og gjensidig utelukkende og vurdere om det var spørsmål eller tema som manglet. Denne prosessen bidro til flere justeringer av spørreskjemaet.

3 Gjennomføringen av undersøkelsen

Datagrunnlaget

Det finnes ikke noe samlet nasjonalt register med kontaktinformasjon til praksislærerne og kanskje heller ikke dekkende og oppdaterte oversikter på alle universiteter og høyskoler. Det var derfor antatt at dette ville bli en vanskelig gruppe å nå med spørreskjema. En annen følge av den manglende oversikten er at vi ikke har et presist tall på populasjonsstørrelsen, dvs. antall praksislærere totalt.

For å nå praksislærerne ba vi universitetene og høyskolene om å videresende en generisk spørreskjemalenke til sine praksislærere/praksisskoler.

Denne måten å gjennomføre undersøkelsen på er ressurseffektiv. Videre er undersøkelsen anonym, da vi ikke har noe personlig bakgrunnsdata på respondentene.

Datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjennomført i mars–april 2023. Vi ba institusjonene om å promotere undersøkelsen overfor sine praksislærere/praksisskoler. NOKUT har ikke oversikt over hvilke tiltak hver institusjon gjennomførte for å få inn svar.

Totalt besvarte 967⁵ personer skjemaet. Svarprosenten kan ikke beregnes siden vi ikke kjenner populasjonsstørrelsen, dvs. antall praksislærere for GLU i Norge eller antallet av dem som fikk muligheten til å besvare undersøkelsen.⁶ Antallet svarende er imidlertid høyt nok til å gi robuste data om praksislærernes opplevelser og meninger, både på nasjonalt nivå og når vi fordeler tallene på institusjon.

Det er vanlig at respondenter faller fra underveis i en spørreundersøkelse. Skjemafrafallet måles i andel av de som startet utfyllingen som falt av underveis. På de første store

³ <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/429/2022/12/Vedlegg-2.pdf>

⁴ <https://www.uis.no/nb/folgegruppen-laererutdanningsreformen#/>

⁵ 44 personer åpnet skjemaet, men svarte på ingen eller bare på det første spørsmålet. Disse er ikke inkludert i dette tallet (967) og er ikke inkludert i omtalen av svarene i rapporten.

⁶ Basert på informasjon fra fire institusjoner om antall praksislærere, kan vi estimere svarprosenten til *minst 31*, avhengig av hvor mange av disse som faktisk fikk muligheten til å svare.

spørsmålsbatteriene var frafallet sju prosent. Deretter krøp andelen sakte opp til elleve prosent på de siste spørsmålene. De fleste som falt fra, gjorde det altså tidlig i skjemaet. Spørreskjemaet var relativt kort.

Tidsbruken på utfyllingen av spørreskjemaet lå på rundt 13 minutter (median). Det var mulig å gi fritekstsvaer tilknyttet flere av spørsmålsbatteriene i skjemaet, og noe over 80 prosent av respondentene ga minst ett fritekstsvaer. Jo flere fritekstsvaer respondentene oppga, jo lenger tid brukte de på spørreskjemaet.

All informasjon som samles inn, behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil ikke bli offentliggjort data som kan identifisere den enkelte.

4 Om resultatene i denne rapporten

Aktiveringer i spørreskjema

En del av spørsmålene er ikke er stilt alle respondentene, men er betinget svare de har gitt tidligere i undersøkelsen. Denne «aktiveringen» omtales der det er relevant.

Analysenivåene

I denne rapporten vil vi fordele og presentere noen av dataene på region/fylke, institusjon, klasstrinn og på andre relevante enheter/nivåer. All informasjon kommer fra egenrapportering i spørreskjemaet. Mer om dette kommer senere i rapporten.

Terskelverdien for å vise svardata er 15 svarende på de aktuelle spørsmålene, dette gjelder både for institusjon og for andre analysenivå. I så å si alle tilfellene er det imidlertid langt flere respondenter bak hver svarfordeling.

Tallene vi presenterer

På holdningsspørsmål, der vi typisk har en fem-delt skala om «I hvilken grad ...», viser vi stort sett svarfordelingen for alle svarkategoriene, men i noen tilfeller viser vi kun summen av andelen som har svart «I stor grad» og «I svært stor grad», dvs. de to mest «positive» svaralternativene. Dette gir et litt forenklet bilde, men gjør det også lettere å lese hovedtrekkene. I omtalen av resultatene slår vi i hovedsak sammen kategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» og omtaler det under ett – det samme gjelder «I ingen / svært liten grad» og «I liten grad».

Enighet versus viktighet

I mange av påstandene tar respondentene stilling til grad av enighet. Spørreundersøkelsen måler ikke *viktighet*. Stor grad av enighet i en påstand betyr ikke nødvendigvis at respondentene opplever at påstanden er viktig for dem. Vi kan imidlertid få informasjon om viktighet gjennom fritekstspørsmål. Fritekstspørsmål lar respondenten uttrykke seg om det de selv ønsker, i større grad enn batterier med fastsatte spørsmål. Samtidig setter spørsmålsformuleringene rammer for hva som er rimelig å skrive om i fritekstfeltene – de fleste fritekstfeltene er oppfølgingsspørsmål til spesifikke batterier om undertemaer i undersøkelsen. Derfor er det rimelig å anta at temaene respondenter skriver om i fritekstspørsmål er undertemaer respondentene bryr seg om. Videre er det stor variasjon hvor mange som svarer på ulike fritekstspørsmål. Spørsmålsformuleringene legger i stor grad opp til at det er frivillig å svare på fritekstspørsmålene. Derfor kan variasjon i

svarprosent på fritekstspørsmål tolkes som et mål på variasjon i viktighet. Fritekstspørsmålene måler imidlertid ikke viktighet helt *reliabelt*, da forutsetningene i begrunnelsen for å tolke fritekstspørsmål som mål på viktighet, som er beskrevet over, ganske sikkert ikke holder for alle respondenter. Videre har vi ikke fritekstspørsmål om alle tema i undersøkelsen, fritekstspørsmålene måler derfor heller ikke viktighet *systematisk*. Vi foreslår likevel at leseren tolker fritekstspørsmålene som besvares av mange respondenter, som viktige. Dersom respondentene også er svært samstemte i svarene sine, kan dette leses som svært tydelige beskrivelser av / anbefalinger til grunnskolelærerutdanningen. Videre foreslår vi at leseren tolker fritekstspørsmålene som besvares av få respondenter, som mindre viktige.

Koblinger mot andre data og undersøkelser

Mange av spørsmålene i undersøkelsen ble også stilt til andre målgrupper (kandidater, undervisere etc.). I denne rapporten viser vi ikke funn fra spørreundersøkelsene blant disse målgruppene. Vi viser heller ikke til funn i andre spørreundersøkelser. Dette kommer vi til å gjøre i en egen *analyserapport*. Denne rapporten er dermed primært deskriptiv, hvor vi presenterer svardataene fra spørreundersøkelsen.

Om korrelasjoner mellom variabler (påstander)

I en del tilfeller omtaler vi sammenhengen mellom påstander og måler denne sammenhengen ved hjelp av korrelasjonsmålet «Pearson's r ». Vi omtaler sammenhenger mellom påstander i tilfeller der det er en viss størrelse på korrelasjonene.

En sterk korrelasjon mellom to påstander innebærer at mange har svart i liten grad / svært liten grad på *begge* påstandene og/eller at mange har svart i stor grad / svært stor grad på *begge* påstandene. Mulige verdier på korrelasjonskoeffisientene går fra -1 til 1 , der -1 en perfekt negativ korrelasjon og 1 en perfekt positiv korrelasjon. Tallet 0 indikerer ingen korrelasjon mellom variablene. Merk at bivariate korrelasjoner ikke kan fortelle oss noe om en eventuell kausalsammenheng mellom variablene, men er et mål på retningen og styrken på det statistiske forholdet (i hvilken grad og hvordan variablene samvarierer).⁷

Vi har testet korrelasjonene og funnet at de helt ned mot $0,30$ er signifikante på $0,01$ -nivå, som er en streng grense. Vi omtaler ikke signifikans i forbindelse med korrelasjoner senere i rapporten; korrelasjonene vi nevner vil nærmest utelukkende være statistisk signifikante.⁸

Om (signifikante) forskjeller

Vi omtaler forskjeller i svarmønstre, for eksempel mellom institusjoner, når disse forskjellene er av en viss størrelse. I de fleste tilfellene omtaler vi da enheter med lavest og

⁷ Det finnes ingen autoritativ definisjon på hva som er en sterk, moderat og svak korrelasjon. I denne type undersøkelser er det vanlig å operere med begreper som «sterk» eller «høy» på korrelasjoner over $0,50$ (eller under $-0,50$ om sammenhengen er negativ), mens korrelasjoner på mellom $0,30$ og $0,50$ ofte betegnes som «moderat». Imidlertid vil andre kanskje sette grensene på $0,70$ og $0,50$.

⁸ Beregningene av signifikans er gjort med basis i alle som besvarte undersøkelsen. Tester på Pearson's r viser at korrelasjonene vi omtaler i teksten er signifikante på $0,01$ -nivå. Dataene våre er på ordinal-nivå, derfor er «Spearman's ρ » strengt tatt et mer korrekt korrelasjonsmål å bruke. Signifikanstester på Spearman gir imidlertid samme resultat som for Pearson.

høyest andel respondenter som valgte de to mest positive svaralternativene («I stor grad» og «I svært stor grad»).

Fordi antall svarende per institusjon i noen tilfeller er små, er mange av forskjellene ikke statistisk signifikante.⁹ Vi omtaler nesten utelukkende forskjeller som er signifikante, men noen få steder omtaler vi forskjeller som *ikke* er signifikante og kommenterer i slike tilfeller manglende signifikans.

Statistisk signifikans sier ikke noe om hvor stor forskjellen er mellom to grupper. En svært liten forskjell kan være signifikant om det er mange respondenter, mens en stor forskjell ikke trenger å være signifikant ved få respondenter.¹⁰

Analyse av fritekstsvar

I undersøkelsen var det seks fritekstspørsmål. I tillegg var det noen få spørsmål med mulighet til å skrive i stedet for eller i tillegg til å bruke forhåndsgitte svarkategorier. Vi har analysert svarene i noen av disse fritekstspørsmålene.

Selv om det er færre som har svart på fritekstspørsmål enn på de andre spørsmålene i undersøkelsen, er informasjonen respondentene gir her verdifull. I likhet med andre spørsmål kan fritekstsvar avdekke hva respondentene mener om ulike tema, men også gi utfyllende informasjon og begrunnelser. I tillegg kan det som ofte fremheves i fritekstsvarene, gi en pekepinn på hva respondentene mener er viktig fordi de står fritt til å velge hva fritekstsvarene skal handle om.

I denne rapporten bruker vi kvantitativ tekstanalyse for å gjengi hva respondentene mener. I tillegg har vi håndkodet svarene på noen av spørsmålene. I de kvantitative analysene har vi brukt algoritmen Rapid automatic keyword extraction (RAKE), som genererer forslag til nøkkelord og nøkkelfraser i teksten med utgangspunkt i hvor ofte ord forekommer og hvor ofte ord forekommer sammen med andre ord. Før vi anvendte RAKE, brukte vi Part-of-speech-tagging, som identifiserer hvilke ordklasser ulike ord tilhører. Vi valgte å anvende RAKE utelukkende på adjektiv, adverb og substantiv, da dette gir de mest substansielle forslagene til nøkkelord i svarene i konteksten av denne undersøkelsen.

5 Bakgrunnsspørsmål

Vi startet med å spørre respondentene «Er du praksislærer i dette skoleåret, eller var du praksislærer i forrige skoleår?». De kunne krysse av for «Ja, på GLU», «Ja, på andre utdanninger» og/eller «Nei». Hele 98 prosent oppga «Ja, på GLU».

⁹ Måling av signifikans er gjort ved bruk av t-tester, med et signifikansnivå på 0,05.

¹⁰ Verdt å merke seg er at statistiske tester tar utgangspunkt i at populasjonen er uendelig (stor), mens populasjonen vår ikke er det. Eksempelvis er 30 svarende *svært få* av en uendelig populasjon, men i vår virkelighet er 30 svarende av 60 i en (del)populasjon *ganske mange*. Det kan derfor sies at testenes krav til signifikans er for strenge.

Universitet/høgskole

Vi ba respondentene oppgi «Ved hvilket universitet/høgskole er du praksislærer for GLU-studenter?». Det var 916 som oppga institusjon¹¹. For enkelthets skyld bruker vi stort sett forkortelser for institusjonsnavnene i denne rapporten. Se tabell 5.1 for oversikt.

Tabell 5.-1 «Ved hvilket universitet/høgskole er du praksislærer for GLU-studenter?»

		Antall svarende
HINN	Høgskolen i Innlandet	79
HiØ	Høgskolen i Østfold	49
HVO	Høgskulen i Volda	26
HVL	Høgskulen på Vestlandet	176
NLA	NLA Høgskolen	36
Nord	Nord universitet	44
NTNU	NTNU	104
OsloMet	OsloMet	111
SA/SH	Samisk høgskole	0
UiT	UiT Norges arktiske universitet	29
UiA	Universitetet i Agder	60
UiS	Universitetet i Stavanger	79
USN	Universitetet i Sørøst-Norge	123

Det er ingen respondenter tilknyttet Samisk høgskole. Flest respondenter er det på Høgskulen på Vestlandet (176), Universitetet i Sørøst-Norge (123), OsloMet (111) og NTNU (104). Disse fire institusjonene er også de største målt i antall GLU-studenter.

Fylke

Vi ba respondentene oppgi i hvilket fylke de jobber. 966 respondenter oppga dette.

Tabell 5-2 «I hvilket fylke ligger skolen du jobber ved?»

		Antall svarende
	Agder	74
	Innlandet	72
	Møre og Romsdal	46
	Nordland	19
	Oslo	74
	Rogaland	103
	Troms og Finnmark	33
	Trøndelag	121
	Vestfold og Telemark	48

¹¹ Det forholdsvis lave antallet skyldes til dels at dette spørsmålet var plassert lenger bak i skjemaet enn det neste spørsmålet (fylke), dels at en del rett og slett ikke svarte på spørsmålet.

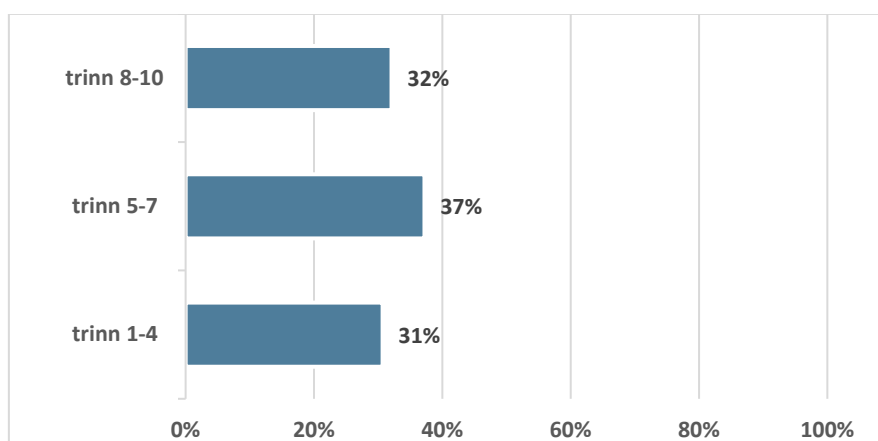
Vestland	189
Viken	187
Agder	74
Innlandet	72

Vestland og Viken har flest respondenter, fulgt av Trøndelag og Rogaland. Dette er også store fylker målt i innbyggertall og målt etter størrelsen på GLU på de tilhørende institusjonene. Vestland er klart overrepresentert, tatt i betraktning innbyggertallet, mens Oslo og Viken er klart underrepresentert. Flere institusjoner er representert med praksislærere i mange fylker, og vice versa har en del fylker praksislærere tilknyttet flere institusjoner. Viken er representert med fem universitet/høgskoler i disse tallene.¹²

Skolen de jobber ved

Vi stilte respondentene en rekke spørsmål om klassetrinn og skole. Først ut er: «Som praksislærer, hvilke klassetrinn på skolen din er du mest involvert i?»

Figur 5.1 «Som praksislærer, hvilke klassetrinn på skolen din er du mest involvert i?»

Figuren viser at det er en ganske jevn fordeling mellom svaralternativene, men at praksislærere på klassetrinn 5–7 utgjør litt flere enn på 1–4 og på 8–10. Det var mulig å krysse av på flere av disse tre alternativene, men bare tre prosent gjorde det.

To institusjoner har en klar overvekt av respondenter på enkelte trinn:

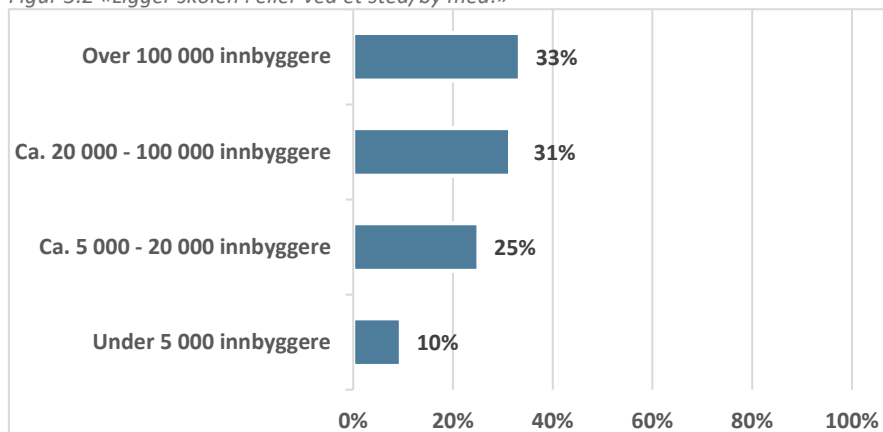
- HiØ: 45 prosent på trinn 8–10
- UiA: 45 prosent på klassetrinn 5–7

Dette kan være med å forklare svarmønstre på spørsmål vi senere skal omtale, men en gjennomgang av svarene viser at det er svært få tilfeller av variasjon mellom klassetrinn.

Vi spurte også: «Ligger skolen i eller ved et sted/by med:». Figuren under viser svarfordelingen.

¹² Ni eller flere praksislærere tilknyttet hver av USN, NLA, HINN, HiØ og OsloMet jobber i Viken.

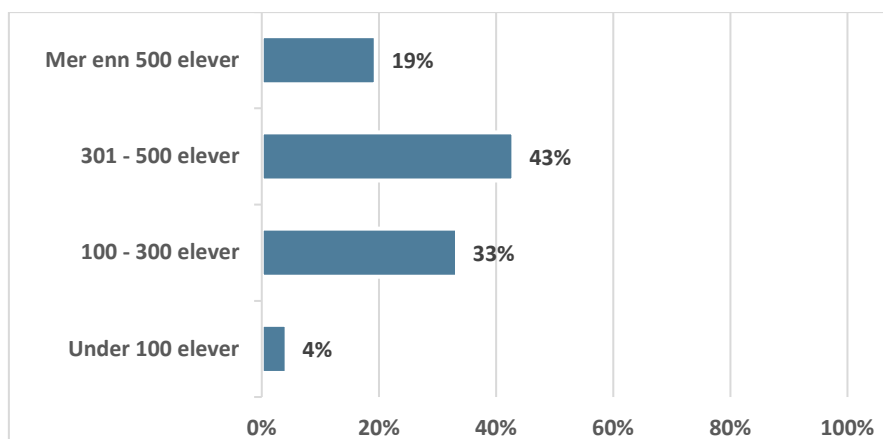
Figur 5.2 «Ligger skolen i eller ved et sted/by med:»

Bare ti prosent av respondentene jobber på en skole som ligger i eller ved et sted/by med færre enn 5000 innbyggere. De tre andre svaralternativene har om lag like store andeler.

Vi ba også respondentene oppgi «Hvor mange elever er det ved skolen?».

Figur 5.3 «Hvor mange elever er det ved skolen?»

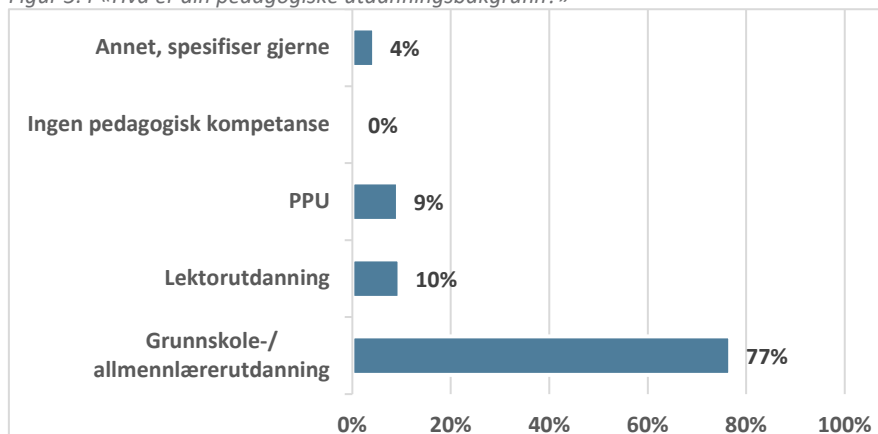

Bare fire prosent av respondentene jobber på en skole med færre enn 100 elever. 33 prosent på en skole med 100–300 elever, 43 prosent med 301–500 elever og 19 prosent med over 500 elever.

Kompetanse og erfaring

Respondentene fikk deretter en del spørsmål om egen formell kompetanse og erfaring. Vi spurte først: «Hva er din pedagogiske utdanningsbakgrunn?».

Figur 5.4 «Hva er din pedagogiske utdanningsbakgrunn?»

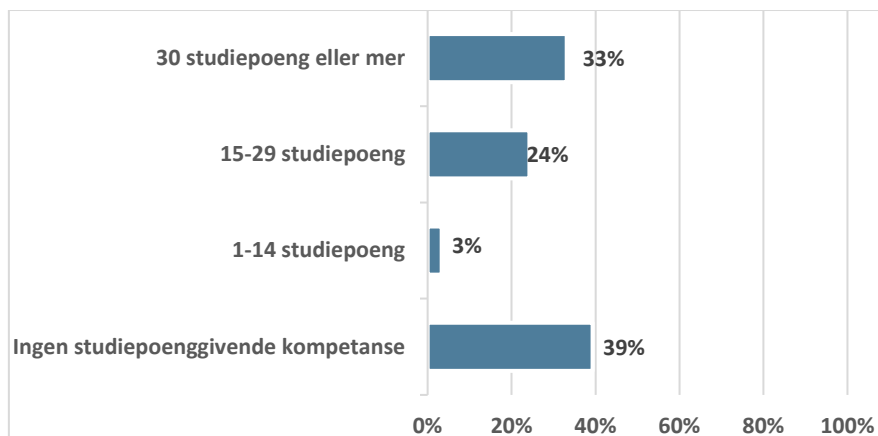

Ingen oppga «Ingen pedagogisk kompetanse». Hele 77 prosent har grunnskole-/allmennlærerutdanning. Ikke ubetydelige mindretall har lektorutdanning (ti prosent) eller PPU (ni prosent). Bare fire prosent oppga «Annet», og i et tilhørende fritekstfelt var det 42 av disse som utdypet dette. De vanligste svarene er detaljeringer av de andre svarkategoriene eller poengtering av at de har flere av disse utdanningsbakgrunnene. I tillegg oppga ti «førskole».

Vi har fordelt (men viser ikke) disse tallene på klassetrinn og finner da som forventet at en overvekt av de med lektorutdanning og av de med PPU er på klassetrinn 8–10.

Vi spurte deretter om respondentenes formelle veiledningskompetanse.

Figur 5.5 «Hvor mye veiledningskompetanse (studiepoeng) har du?»

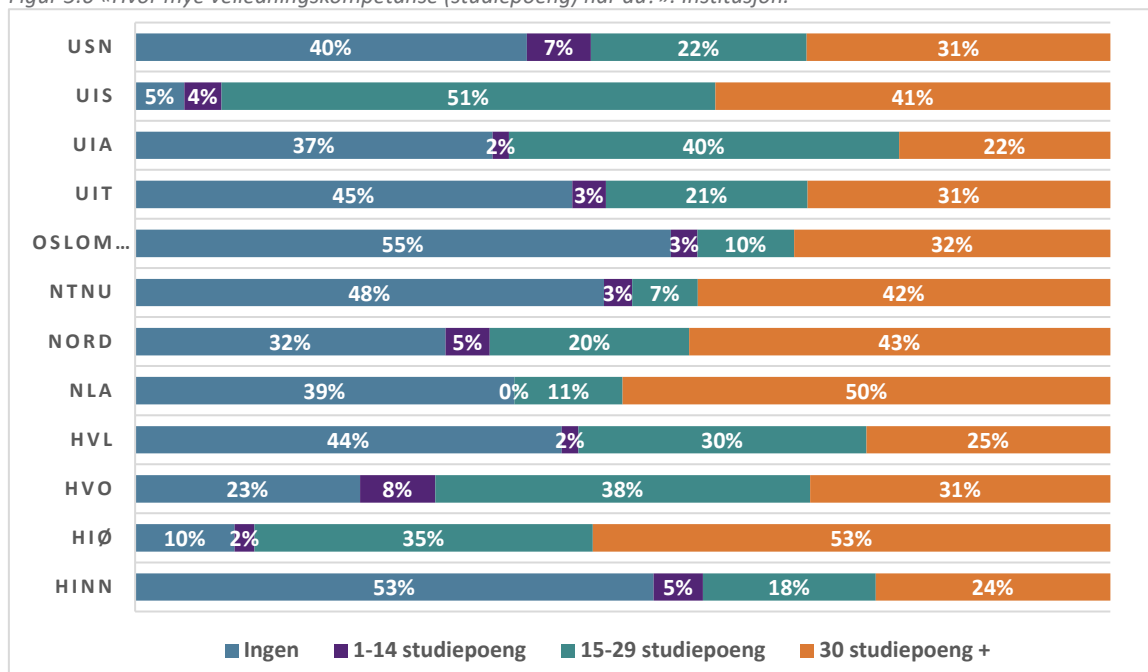

Det var 39 prosent som oppga «Ingen studiepoenggivende kompetanse». Bare 3 prosent oppga «1–14 studiepoeng», 24 prosent «15–29 studiepoeng» og 33 prosent «30 studiepoeng eller mer».

Lavest andel «Ingen studiepoenggivende kompetanse» er det blant respondentene som har grunnskole-/allmennlærerutdanning (37 prosent) som pedagogisk utdanningsbakgrunn. Andelen blant de med lektorutdanning er 55 prosent og blant de med PPU 48 prosent.

Under fordeler vi tallene på veiledningskompetanse på institusjon.

Figur 5.6 «Hvor mye veiledningskompetanse (studiepoeng) har du?». Institusjon.

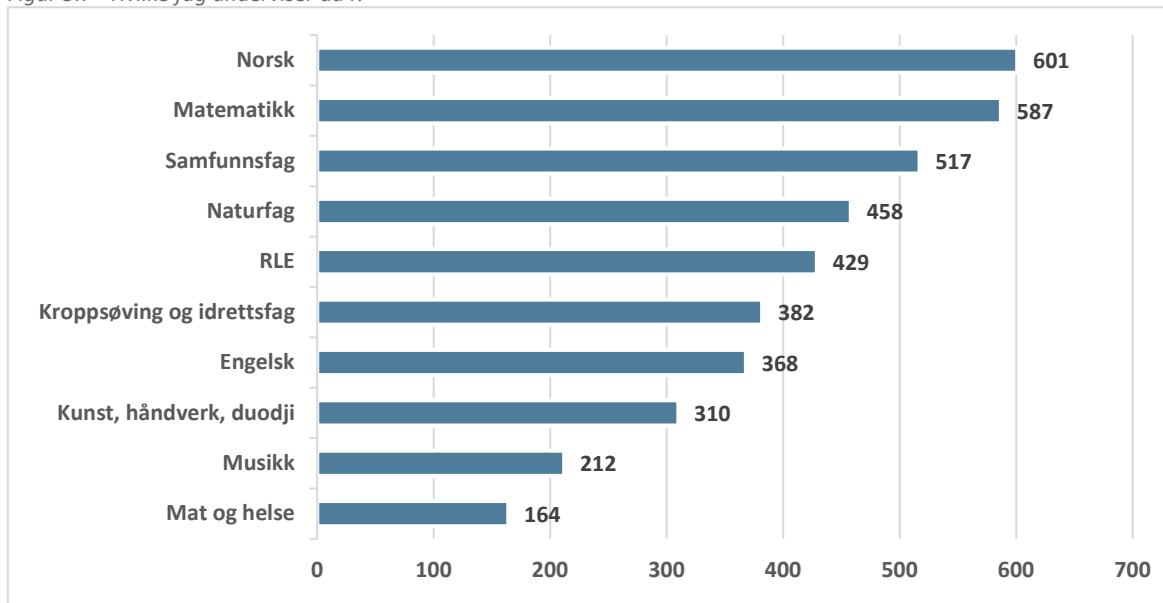

Andelen «1–14 studiepoeng» er gjennomgående liten og varierer fra null prosent på NLA til åtte prosent på HVO. Ellers er det til dels stor variasjon på institusjonsnivå:

- Høyest andel som oppga «Ingen» er det på OsloMet (55 prosent) og NTNU (48 prosent), lavest er det på UiS (5 prosent) og HiØ (10 prosent).
- Høyest andel som oppga «15–29 studiepoeng» er det på UiS (51 prosent) og UiA (40 prosent).
- Høyest andel som oppga «30 studiepoeng eller mer» er det på HiØ (53 prosent) og NLA (50 prosent).

Vi spurte videre hvilke fag de underviser i. Det var mulig å velge flere, noe de fleste gjorde. Under viser vi de ti største fagene målt ved antall avkryssninger.

Figur 5.7 «Hvilke fag underviser du i?»

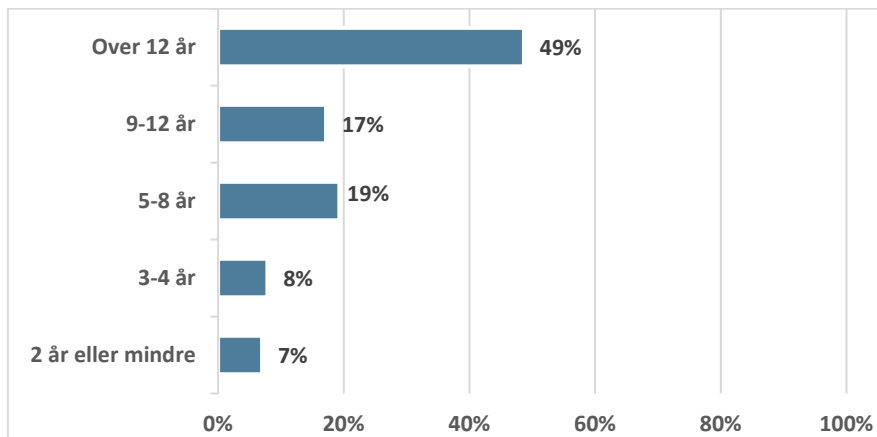

De store skolefagene er naturlig nok også de største her. De hyppigst valgte alternativene er norsk og matematikk, fulgt av samfunnsfag, naturfag og RLE.

Vi har fordelt (men viser ikke) disse tallene på formell veiledningskompetanse. Det er helt minimale forskjeller mellom fagene når det gjelder formell veiledningskompetanse.

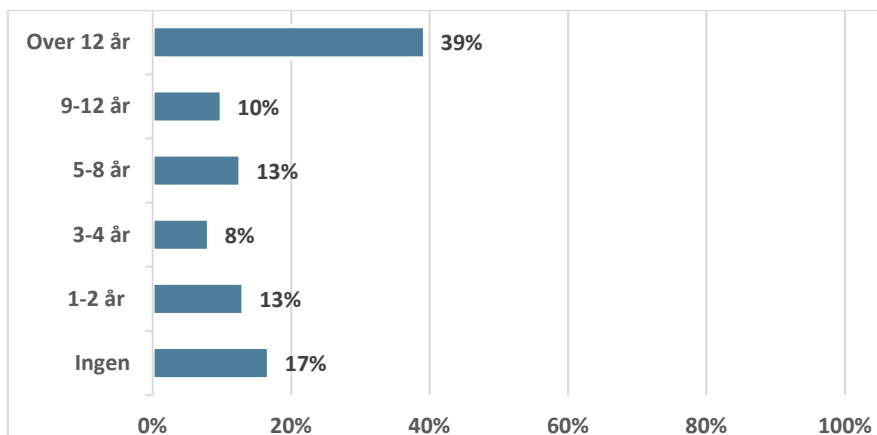
Videre stilte vi en del spørsmål om hvor lenge respondentene har jobbet i skolen. Først skolen de jobber på nå, deretter tidligere erfaring som lærer.

Figur 5.8 «Hvor mange år har du vært ansatt på skolen du jobber nå?»

Mange har vært ansatt temmelig lenge på skolen de jobber på nå. Om lag halvparten har jobbet tolv år eller mer på skolen de nå jobber på, 17 prosent oppga «9–12 år» og 19 prosent «5–8 år». Bare 15 prosent har jobbet fire år eller mindre.

Figur 5.9 «Hvor mange år har du jobbet som lærer tidligere?»

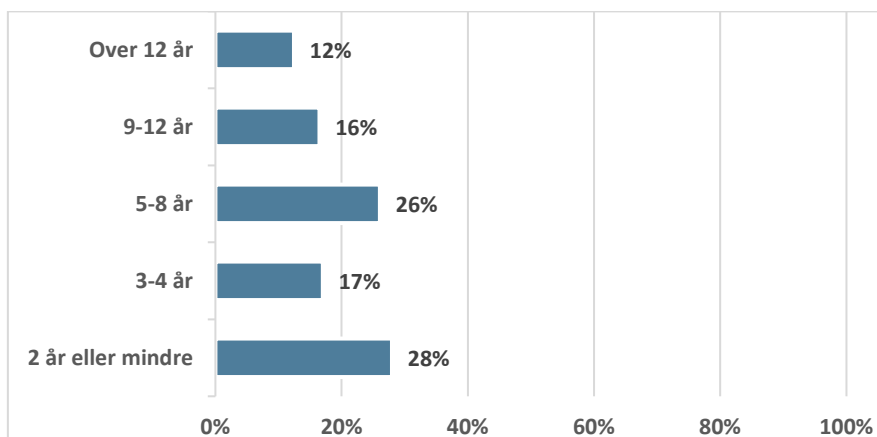

39 prosent oppga at de har jobbet som lærer i mer enn tolv år tidligere, videre oppga ti prosent «9–12 år» og tretten prosent «5–8» år. Et betydelig mindretall (17 prosent) oppga at de ikke har jobbet som lærer før jobben de har i dag.

Når vi slår sammen svardataene fra disse to spørsmålene (ikke vist grafisk), finner vi at 78 prosent har jobbet som lærer i over tolv år og ni prosent i «9–12 år». Bare to prosent har jobbet som lærer i to år eller mindre. Det er altså en erfaren gjeng som er praksislærere.

Vi spurte også hvor lenge de har vært praksislærere.

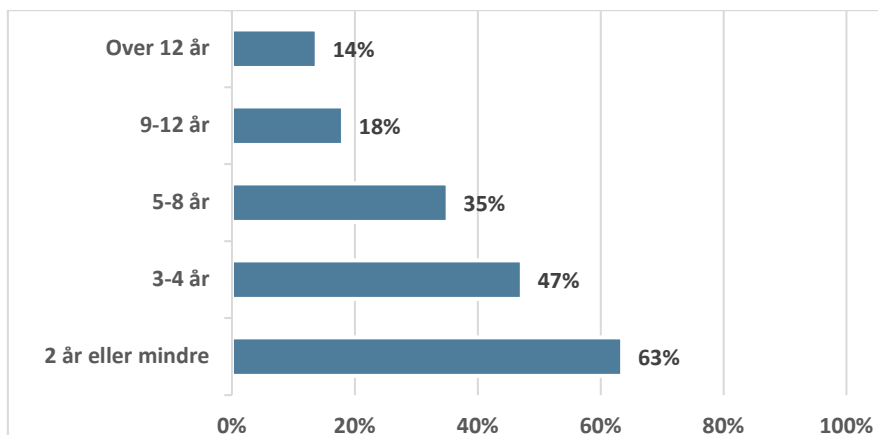
Figur 5.10 «Hvor mange år har du sammenlagt vært praksislærer?»

Ganske mange, 28 prosent, har vært praksislærer i to år eller mindre, mens totalt 55 prosent har vært praksislærer i fem år eller mer.

I figuren under har vi fordelt andel som oppga «Ingen studiepoenggivende kompetanse» på hvilken formell veiledningskompetanse respondentene har.

Figur 5.11 «Ingen studiepoenggivende kompetanse fordelt på antall år som praksislærer»

Det er en klar tendens til at jo lengre erfaring respondentene har som praksislærer, jo lavere er andelen som ikke har studiepoenggivende veiledningskompetanse. Og (ikke vist) jo lengre erfaring de har, jo høyere er andelen som har en slik formell kompetanse.

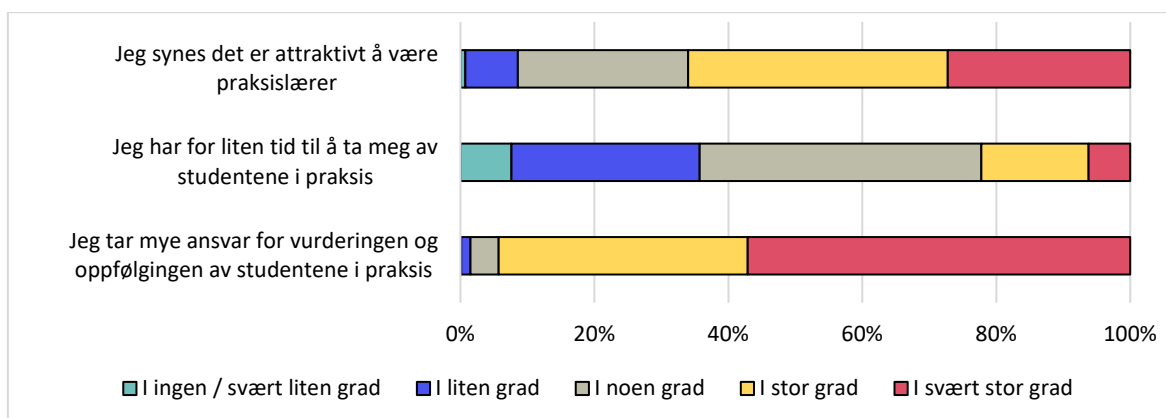
Videre fikk respondentene spørsmål om arbeidserfaring med GLU på universitet/høyskole, nå eller tidligere. Bare fjorten krysset av for «Jeg har tidligere vært faglig ansatt på GLU på universitet/høyskole», fem for «Jeg underviser GLU-studenter på campus ved å ha delt stilling» og ni for «Jeg har tidligere hatt en slik delt stilling». Tallene er så små at vi ikke bruker dem videre i rapporten.

6 Om praksisopplæringen

6.1 Jobben som praksislærer

Respondentene ble spurt «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om å være praksislærer på GLU?» Deretter fulgte tre påstander, som rundt 930 respondenter besvarte. Under én prosent svarte «Vet ikke / ikke relevant», svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.1 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om å være praksislærer på GLU?»

Langt over halvparten (66 prosent) mente det i stor eller i svært stor grad er attraktivt å være praksislærer. Det er bare et lite mindretall (22 prosent) som i stor eller i svært stor

grad svarte at de har for liten tid til å ta seg av studentene. Nesten alle (94 prosent) svarte at de tar mye ansvar for studentene i praksis.

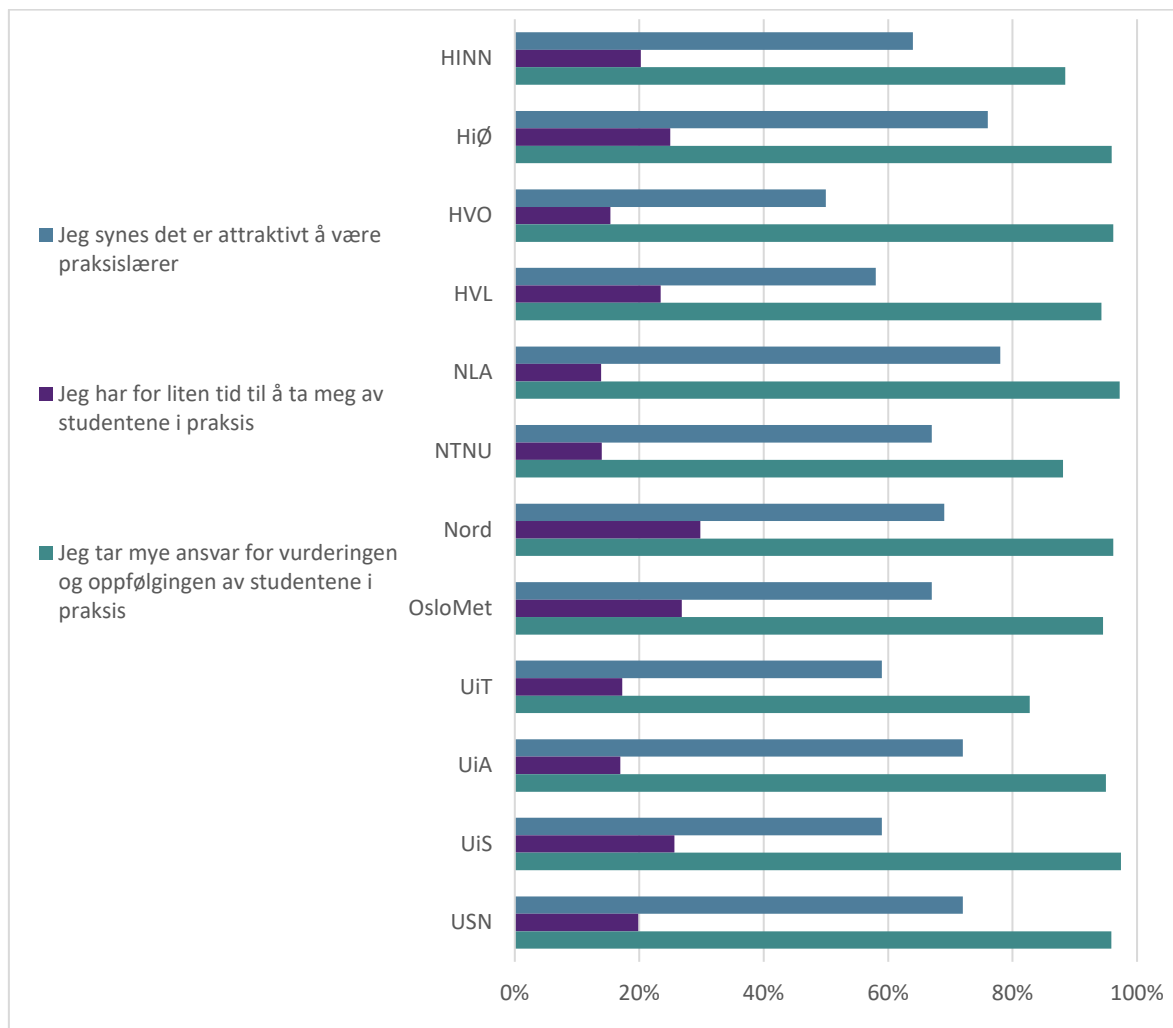
Om vi ser svarfordelingen på de tre påstandene i sammenheng, kan man si at de fleste synes det er attraktivt å være praksislærer, og at de har tid til det, samtidig som de fleste oppga at de tar mye ansvar, uten at det trenger å være noe negativt i det. Det er mye i disse svarene som peker på at det å være praksislærer oppleves som positivt. Samtidig er det viktig å huske at de som har sluttet å være praksislærer, kanskje fordi de opplevde det som negativt, ikke fikk dette spørreskjemaet.

Det er en moderat negativ korrelasjon ($-0,32$) mellom påstanden om *attraktivt* og påstanden om *liten tid*. Dette indikerer at mange som har for liten tid opplever det å være praksislærer som lite attraktivt, og at mange som ikke opplever å ha for liten tid opplever det som mer attraktivt.

Påstandenes svarfordeling har liten variasjon når vi deler opp etter klassetrinn, antall elever, bystørrelse, praksislærernes undervisningsfag, veiledningskompetansen deres og antall uker i skoleåret de er praksislærer på GLU.

Under viser vi disse tallene på institusjonsnivå.

Figur 6.2: «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om å være praksislærer på GLU?». Andel «I stor grad» og «I svært stor grad». Institusjon.

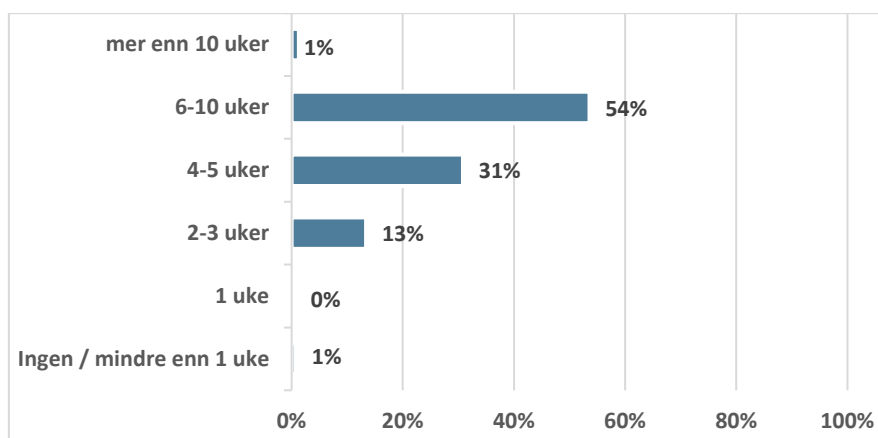

På alle institusjonene gjelder at påstanden om å ta mye ansvar for vurderingen og oppfølgingen har høyere andel «I stor grad» og «I svært stor grad» enn de andre påstandene, og at påstanden om å ha for liten tid har lavest andel. Under trekker vi frem institusjonene med lavest og høyest andel som svarte i stor og i svært stor grad på påstandene, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «Jeg synes det er attraktivt å være praksislærer»: Høyest på NLA med 78 prosent og HiØ med 76 prosent. Lavest på HVO med 50 prosent.

Videre spurte vi «Hvor mange uker i dette skoleåret (ev. i forrige, om du ikke er praksislærer nå) har du en rolle som praksislærer på GLU?».

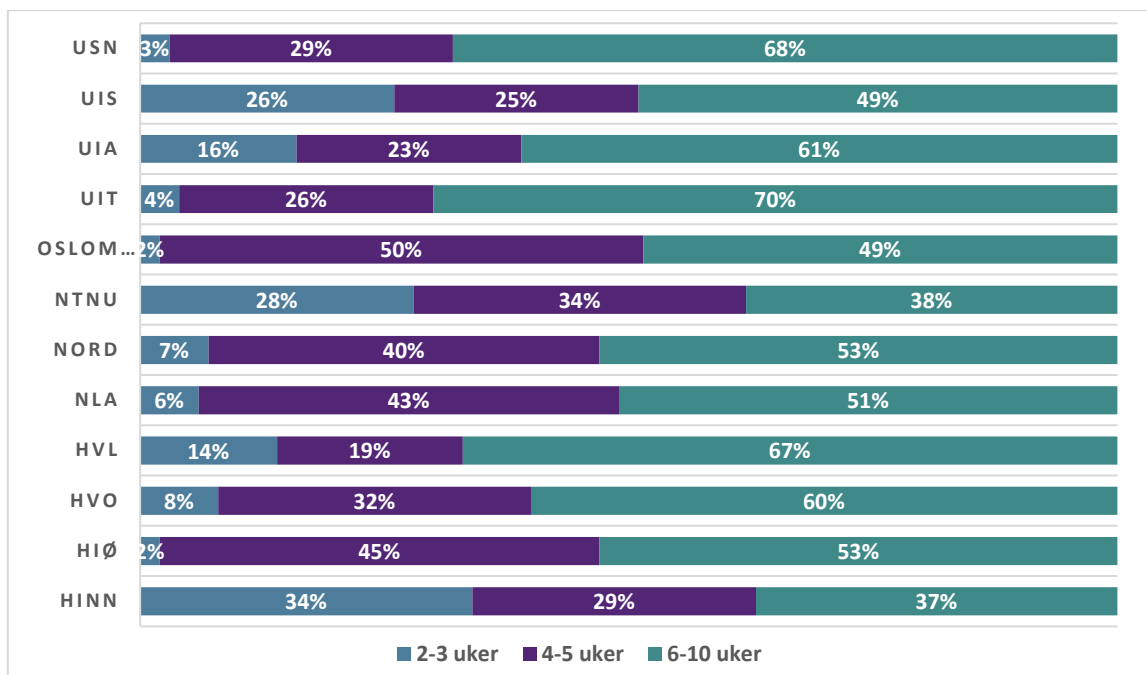
Figur 6.3 «Hvor mange uker i skoleåret er du praksislærer?»

De fleste, 54 prosent, oppga at de har en rolle som praksislærer i 6–10 uker. Nest vanligst er 4–5 uker (31 prosent). 2–3 uker forekommer også en del (13 prosent). Knapt noen har en rolle som praksislærer i en uke eller mindre, bare én prosent oppga det. Det er også uvanlig å være praksislærer mer enn 10 uker (én prosent).

Svarene på hvor mange uker man er praksislærer varierer en del mellom hvilken institusjon man er tilknyttet, se figuren under. Vi har her valgt å vise de tre vanligste svarkategoriene.

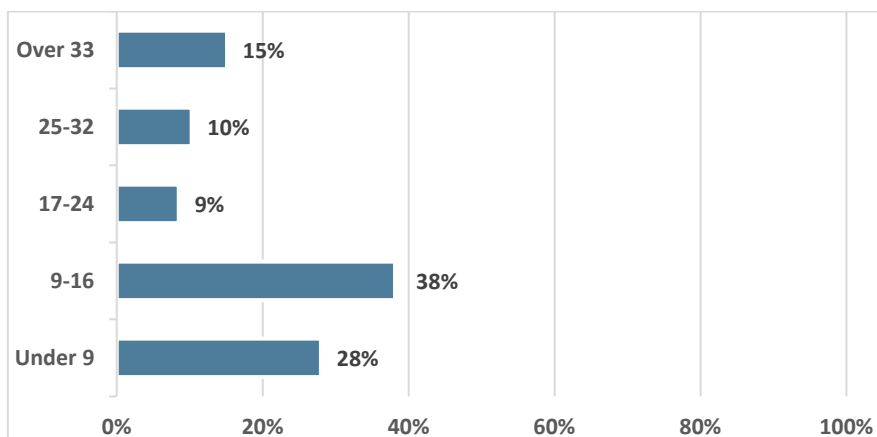
Figur 6.4 «Hvor mange uker i skoleåret er du praksislærer?». Institusjon.

På noen institusjoner er det lengste svaralternativet, 6–10 uker, klart størst. Dette gjelder i første rekke UiT, USN og HVL, alle med rundt 70 prosent. På to institusjoner (OsloMet og HiØ) er 4–5 uker like vanlig som 8–10 uker. Den minst vanlige av disse tre svarkategoriene er 2–3 uker, her varierer det fra under ti prosent på flere til 34 prosent på HINN.

Vi spurte videre «Hvor mye tid bruker du vanligvis i rollen som praksislærer, i en typisk uke der du har praksisstudenter fra GLU?». Respondentene kunne skrive inn timeantall. Vi har gruppert svarene i kategorier, se nedenfor.

Figur 6.5 «Hvor mye tid bruker du vanligvis i rollen som praksislærer, i en typisk uke?»

De fleste (66 prosent) bruker enten under 9 timer eller 9–16 timer i en typisk uke der de har praksisstudenter fra GLU. Samtidig oppga så mange som 15 prosent at de bruker mer enn 33 timer i rollen som praksislærer.

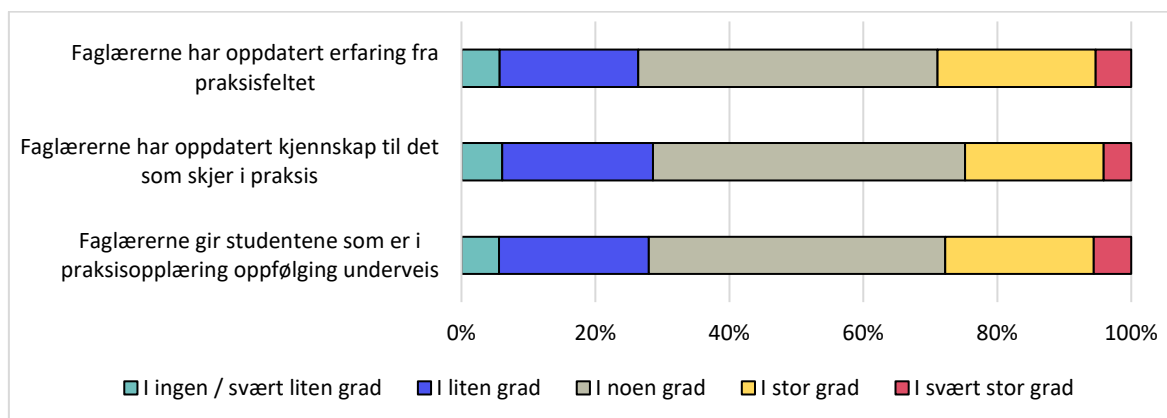
Flere av respondentene oppga at det er vanskelig å anslå et tall. Det er sannsynlig at respondentene har anslått med ulike «metoder», og at de har lagt ulike arbeidsoppgaver inn i anslagene sine. Disse tallene må derfor brukes med disse forbeholdene.

Spørsmålet om tidsanslag ble fulgt opp av et fritekstfelt, der vi ba respondentene om å kommentere «dersom tiden du anslo varierer mye etter type praksis (undervisningspraksis, observasjonspraksis etc.)». Totalt kommenterte 264 respondenter. Få av dem kommenterte på variasjon mellom praksistyper¹³, men de som gjør det oppga at undervisningspraksis er mer tidkrevende for dem enn observasjonspraksis. De fleste har også anslått tidsbruken ut ifra undervisningspraksis. Flere, enn de som kommenterte på variasjon mellom praksistyper, kommenterte at det er variasjon mellom hvilket årstrinn studentene går på, og at det er forskjell på studentgrupper (størrelse, faglig nivå etc.). Videre oppga mange at det var vanskelig å estimere tidsbruken. De fleste kommentarene er imidlertid en utdyping av eget tidsanslag. Disse kommentarene spriker, men vanligst er det å kommentere at dette er tidkrevende, en typisk kommentar er «studentene følger meg hele dagen». Mange nevner også at det går med mye tid til veiledning av studenter, og en del at de bruker tid på planlegging, rapportering og vurdering. Disse kommentarene kan være med på å forklare at så vidt mange som 15 prosent oppga at de bruker mer enn 33 timer i uka i rollen som praksislærer.

6.2 Om faglærerne

Respondentene ble spurt «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om faglærerne (på GLU) på universitet/høgskole?». Deretter fulgte tre påstander. Drøyt 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er opp mot 13 prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.6 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om faglærerne (på GLU) på universitet/høgskole?»

Det er svært likt svarmønster på disse tre påstandene. Nesten 30 prosent er i stor eller i svært stor grad enige, nesten 30 prosent er i ingen eller i liten grad enige og nesten halvparten er i noen grad enige. Den store andelen «I noen grad» kan skyldes at vi spør om *alle* faglærerne, og at det vil være en viss variasjon mellom dem i erfaring fra praksisfeltet, kjennskap til hva som skjer i praksis og i hvilken grad de følger opp studentene underveis i praksis. Det er ganske høye andeler «Vet ikke / ikke relevant», så mye som tretten prosent

¹³ Få av respondentene har (nylig) erfaring med skoleovertagelse, men mange har erfaring med undervisnings- og observasjonspraksis. Dette omtaler vi senere i rapporten.

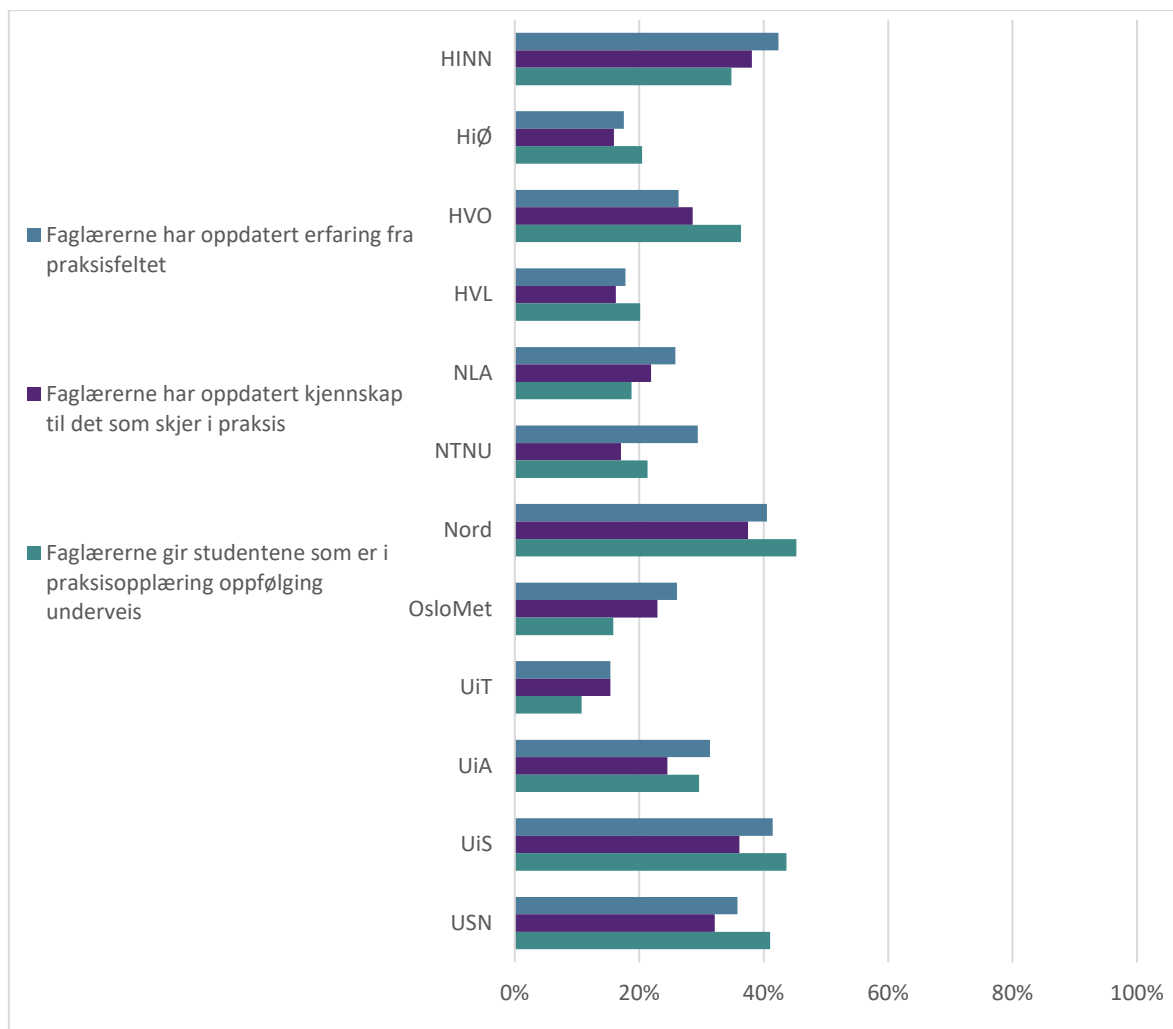
på påstanden om erfaring fra praksisfeltet, ni prosent på påstanden om kjennskap til, men bare fire prosent på påstanden om oppfølging underveis.

Påstandenes svarfordeling har liten variasjon når vi deler opp etter klassetrinn, antall elever, bystørrelse og antall uker i skoleåret man er praksislærer på GLU.

Respondentenes veiledningskompetanse har en viss betydning. Andelen som oppga «Vet ikke» er klart høyere blant de som ikke har studiepoenggivende kompetanse, på alle de tre påstandene. Resten av svarmønsteret, som andel i stor og i svært stor grad, er ganske likt.

Under viser vi disse tallene på institusjonsnivå.

Figur 6.7: «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om faglærerne (på GLU) på universitet/høgskole?». Andel «I stor grad» og «I svært stor grad». Institusjon.

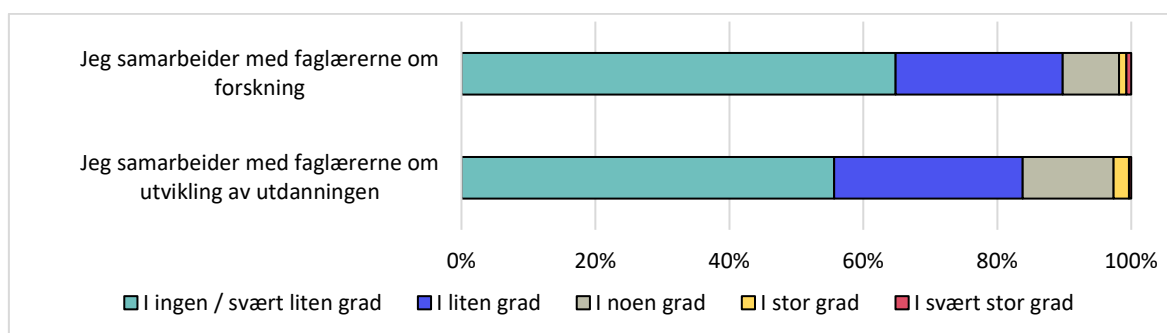
For alle institusjoner er andelen som oppga «I stor grad» og «I svært stor grad» på alle påstander under 50 prosent. Under trekker vi frem institusjonene med lavest og høyest andel som svarte i stor og i svært stor grad på påstandene, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «Faglærerne har oppdatert erfaring fra praksisfeltet»: Høyest på HINN med 42 prosent og UiS med 41 prosent. Lavest på UiT med 15 prosent.

- «Faglærerne har oppdatert kjennskap til det som skjer i praksis»: Høyest på HINN og Nord med 38 prosent. Lavest på UiT¹⁴ med 15 prosent og HVL og HiØ med 16 prosent.
- «Faglærerne gir studentene som er i praksisopplæring oppfølging underveis»: Høyest på Nord med 45 prosent og UiS med 44 prosent. Lavest på UiT med 11 prosent og OsloMet med 16 prosent.

Deretter fulgte to påstander om *samarbeid* med faglærerne, etter teksten «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om samarbeid med faglærerne (GLU) på universitet/høgskole?». Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er 8 prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.8 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om samarbeid med faglærerne (GLU) på universitet/høgskole?»

Det store flertallet oppga at det i ingen eller i liten grad er noe samarbeid med faglærerne, hverken om forskning (90 prosent) eller om utvikling av utdanningen (84 prosent).

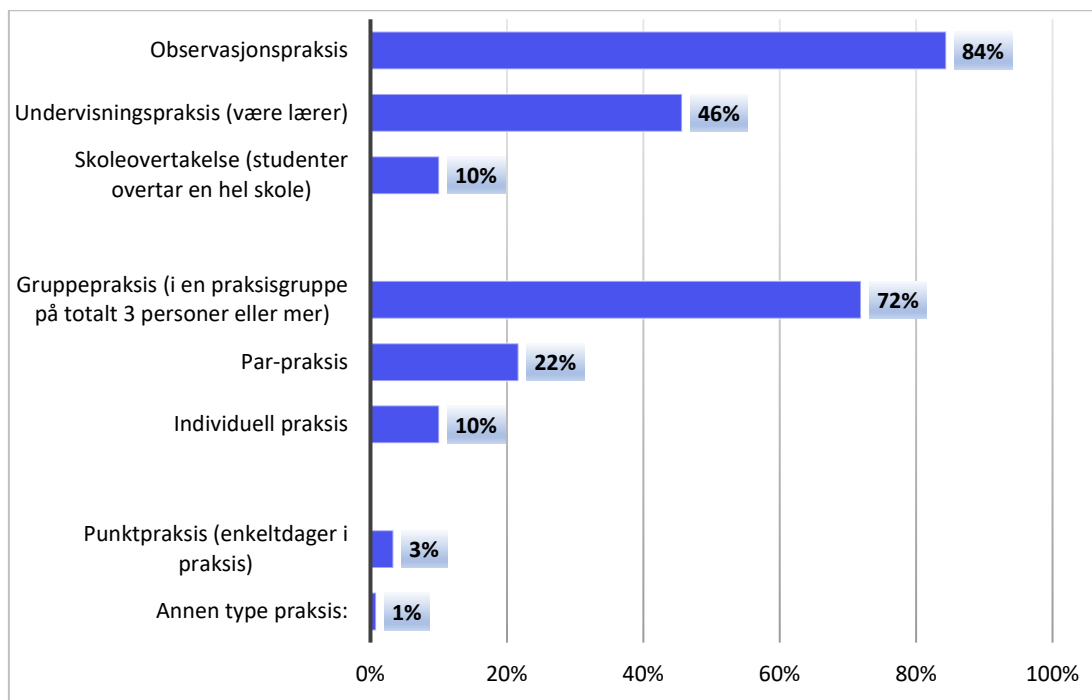
Påstandenes svarfordeling har liten variasjon når vi deler opp etter undervisningsfag, veiledningskompetanse, klassetrinn, antall elever, bystørrelse og antall uker i skoleåret man er praksislærer på GLU. Det er også små forskjeller mellom institusjonene.

6.3 Om praksisstudentene

Respondentene fikk først spørsmålet «Hva slags praksistyper har du nylig (dette skoleåret eller året før) jobbet med?», så fulgte teksten «Kategoriene er ikke gjensidig utelukkende, en praksistype kan rettferdiggjøre flere kryss.», etterfulgt av en avkrysningsliste med forhåndsdefinerte kategorier. 900 respondenter besvarte dette.

¹⁴ Signifikant ulikt HINN, men ikke Nord.

Figur 6.9 «Hva slags praksistyper har du nylig jobbet med?» Prosent.

Søylene i figuren er gruppert. Dette er fordi det er flere typologier i spørsmålsbatteriet:

- hva som gjøres i praksis (observasjon, undervisning og skoleovertagelse)
- hvordan praksisen organiseres (gruppe, par og individuell)
- i tillegg kommer punktpraksis, som er litt på siden av de to nevnte typologiene, og «annet»

Kategoriene er ikke dermed gjensidig utelukkende, eksempelvis kan undervisningspraksis også være individuell praksis. Mange har naturligvis arbeidet med flere typer praksis i inneværende skoleår (dvs. 2022–23), eksempelvis har 40 prosent krysset av fra tre til fem typer praksis. Og i den samme praksisperioden kan man eksempelvis ha hatt befatning med både observasjon og undervisning og med både gruppe- og parpraksis.¹⁵

Videre vil vi i noen grad fordele og omtale data etter hva som gjøres i praksis, eller hvor mye ansvar de har, i praksistypene skoleovertagelse, utdanningspraksis og observasjonspraksis.¹⁶ Vi fordeler og omtaler imidlertid ikke dataene etter om praksisen var organisert som individuell, par- eller gruppepraksis.

Etter spørsmålet om type praksis fikk respondentene denne teksten: «Når du svarer på de følgende spørsmålene, ber vi deg ta en samlet vurdering av praksistypene du krysset av for.

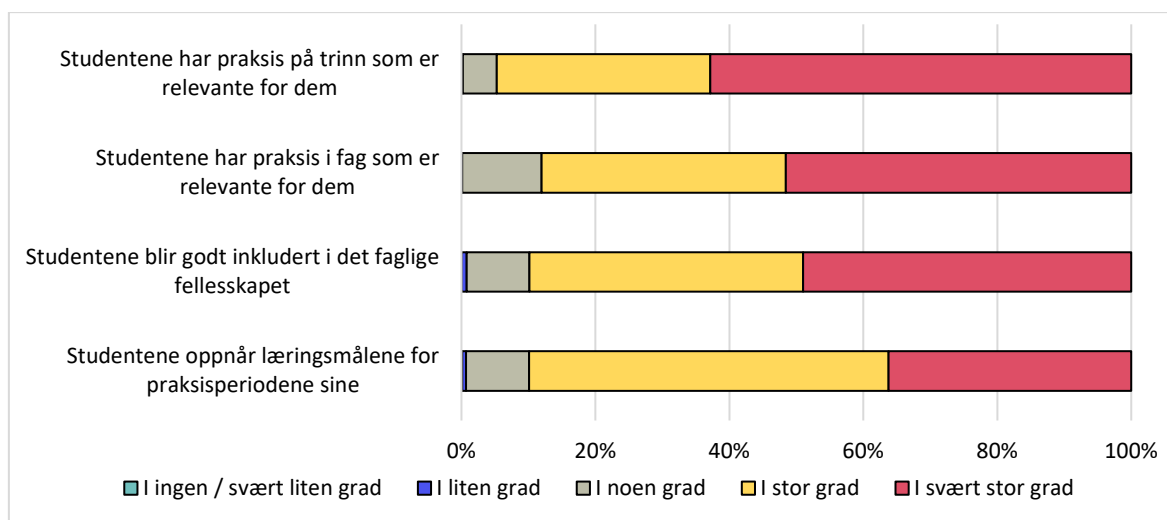
¹⁵ 90 prosent av de som krysset av for observasjonspraksis krysset også av for undervisningspraksis, og 48 prosent av de som valgte undervisningspraksis krysset også av for observasjonspraksis. 71 prosent av de som valgte skoleovertagelse krysset også av for undervisningspraksis. Innen typologien *individuell-par-gruppe* er det også en del tilfeller av flere kryss. Blant de som valgte individuell praksis, krysset 57 prosent også av for gruppepraksis og 25 prosent for parpraksis.

¹⁶ I *skoleovertagelse* inngår alle som krysset av for denne praksistypen, uavhengig av om de også krysset av for undervisnings- eller observasjonspraksis. I *undervisningspraksis* inngår alle som oppga denne praksistypen, unntatt de som også oppga skoleovertagelse. I *observasjonspraksis* inngår bare de som oppga denne praksistypen (og ikke de to andre).

Om variasjonen er stor mellom ulike praksistyper, kan du uttrykke dette i fritekstfelt senere i skjemaet.»

Respondentene ble spurt «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om GLU-studentenes praksisperioder på skolen din?». Deretter fulgte fire påstander. Om lag 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er under en prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.10 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om GLU-studentenes praksisperioder på skolen din?»

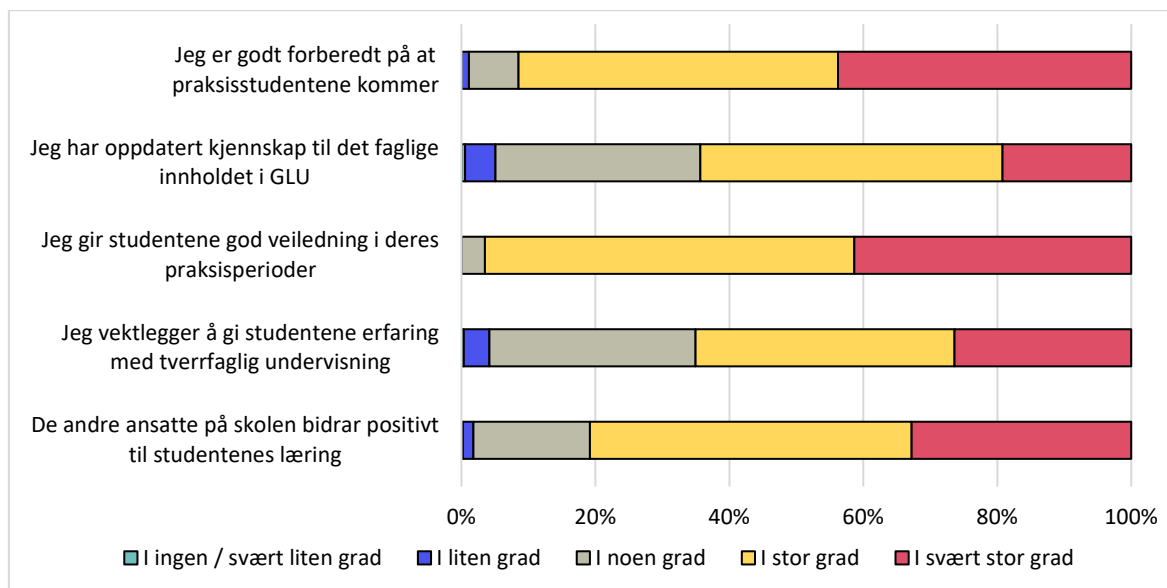
Den overveiende majoriteten, rundt 90 prosent, oppga at studentene i stor eller i svært stor grad får relevant praksis, at de blir inkludert i det faglige fellesskapet og at de oppnår læringsmålene for praksisperiodene sine. Vi minner også om at spørreundersøkelsen ikke måler *viktighet*, slik at stor grad av enighet i en påstand ikke nødvendigvis skal tolkes som at respondentene mener det påstanden spør om er (svært) viktig.

Fordelt på praksistypene skoleovertagelse, utdanningspraksis og observasjonspraksis er det ingen variasjon i materialet. Det er heller ikke noe variasjon når vi fordeler på andre variabler, som for eksempel klassetrinn, antall elever og institusjon.

Spørsmålene ble fulgt opp av et fritekstfelt: «Dersom svarene dine avhenger mye av praksistype, vennligst kommenter her». Det kom inn 53 fritekstsvar, med en del tematisk variasjon. At så få svarte indikerer at det er lite variasjon mellom praksistypene på det vi spør om her. De som kommenterte på relevansen, påpekte ofte at studentene har praksis i fag de ikke har i studiene sine. De fleste som kommenterte på læringsmål, oppga at målene er omfattende og vanskelige å oppnå.

Respondentene ble deretter spurt «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?». Deretter fulgte fem påstander. Om lag 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er under én prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.11 «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?»

Den overveiende majoriteten, over 90 prosent, mener de er forberedt på at praksisstudentene kommer, og at de gir studentene god veiledning. På de tre andre påstandene varierer svarene noe mer. Det store flertallet (81 prosent) er i stor eller i svært stor grad enige i at de andre ansatte på skolen bidrar positivt til studentenes læring. Tilsvarende tall på påstanden om erfaring med tverrfaglig undervisning og oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU er noe over 60 prosent, her er andelen som i noen grad er enige rundt 30 prosent.

Korrelasjonen mellom disse påstandene er moderat. Den høyeste (0,48) er mellom de to første påstandene, om *forberedt* og *oppdatert kjennskap*. Det kan tyde på at de som kjenner godt til GLU også føler seg godt forberedt, og at de som ikke kjenner godt til GLU ikke føler seg like godt forberedt.

På påstandene der en viss andel svarte noe annet enn i stor eller i svært stor grad, har vi fordelt tallene på en del bakgrunnsvariabler (elevtall, bystørrelse, klassetrinn, undervisningsfag, veiledningskompetanse praksistype og institusjon). I de fleste tilfellene er det lite variasjon.

Ett unntak er «Jeg vektlegger å gi studentene erfaring med tverrfaglig undervisning». Her er det slik at jo høyere klassetrinn respondentene er tilknyttet, jo mindre enige er de. På klassetrinn 1–4 var 76 prosent i stor eller i svært stor grad enige i påstanden, det samme gjaldt 64 prosent på klassetrinn 5–7 og 55 prosent på klassetrinn 8–10.

På institusjonsnivå er det også enkelte forskjeller, tallene gjelder andelen i stor eller i svært stor grad:

- «Jeg har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU»: Fra drøye 70 prosent på HVL, NTNU, UiS og UiA til rundt 50 prosent på UiT¹⁷ og OsloMet.

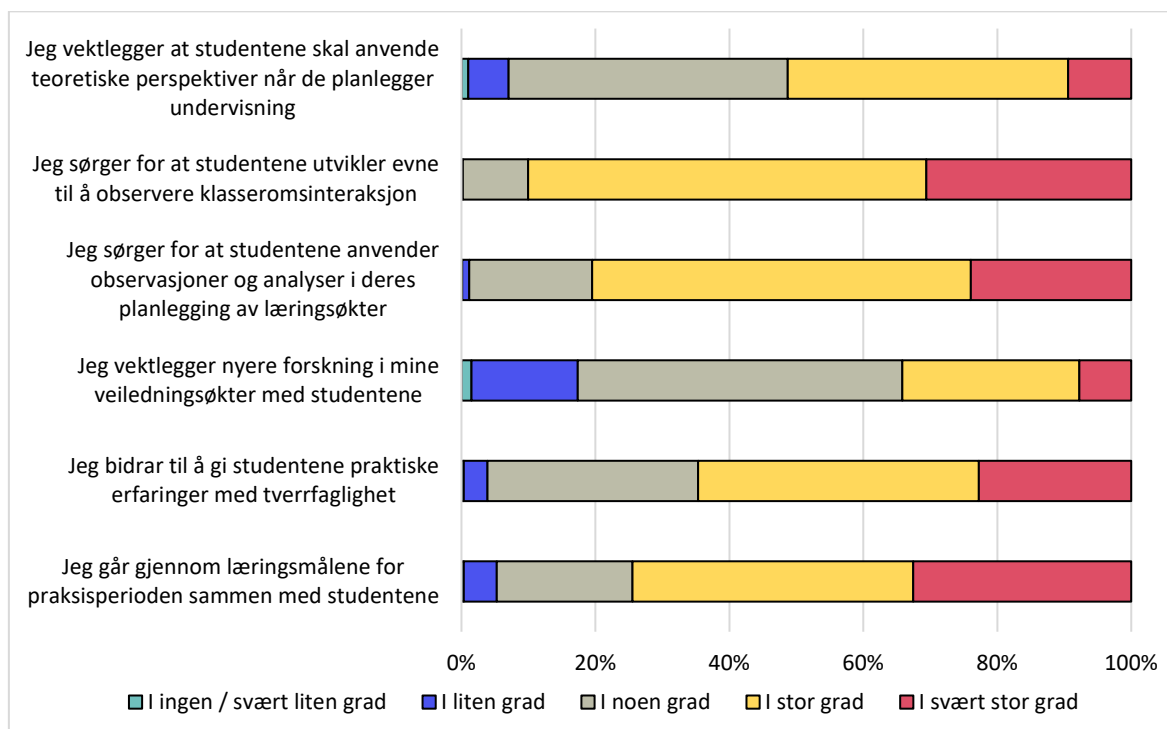
¹⁷ Signifikant ulikt UiS, HVL og NTNU, ikke signifikant ulikt UiA.

- «Jeg vektlegger å gi studentene erfaring med tverrfaglig undervisning»: Fra drøye 70 prosent på HiØ, UiT og NTNU til drøye 50 prosent på HINN¹⁸.

Det er altså ikke mange tilfeller av variasjon. Forskjellen mellom institusjonene kan skyldes bakenforliggende faktorer vi ikke har kontrollert for.¹⁹

Respondentene ble deretter spurt «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?». Deretter fulgte seks påstander. Om lag 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er under én prosent, så svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.12 «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?»

Påstanden med størst andel i stor eller i svært stor grad er «Jeg sørger for at studentene utvikler evne til å observere klasseromsinteraksjon» (90 prosent), fulgt av «Jeg sørger for at studentene anvender observasjoner og analyser i deres planlegging av læringsøkter» (81 prosent). Det er bare på «Jeg vektlegger nyere forskning i mine veiledningsøkter med studentene» at mindretallet oppga stor eller svært stor grad av enighet (34 prosent), her svarte hele 48 prosent «I noen grad». 51 prosent oppga stor eller svært stor grad av enighet på «Jeg vektlegger at studentene skal anvende teoretiske perspektiver når de planlegger undervisning», her oppga 42 prosent «I noen grad».

Korrelasjonene mellom påstandene går fra moderate til (ganske) sterke. Den høyeste (0,57) er mellom påstand to og tre, som begge handler om observasjon i forbindelse med læring. Korrelasjonen mellom påstand en og fire, som handler om teori og forskning, er også

¹⁸ Signifikant ulikt HiØ, UiT og NTNU, ikke signifikant ulikt UiT.

¹⁹ Om vi filtrerer vekk de som ikke oppga praksistypen «undervisningspraksis», endrer disse tallene seg lite.

ganske sterk (0,48). Påstanden om tverrfaglighet og påstanden om læringsmål har en klart lavere korrelasjon enn de to som er nevnt ovenfor.

Korrelasjonen mellom påstanden om tverrfaglighet («Jeg bidrar til å gi studentene praktiske erfaringer med tverrfaglighet») og påstanden om tverrfaglighet i forrige batteri («Jeg vektlegger å gi studentene erfaring med tverrfaglig undervisning») er på hele 0,77.

Vi har sett nærmere på de tre påstandene med lavest andel «I stor grad» og «I svært stor grad». Fordelt på mange av bakgrunnsvariablene er det lite variasjon i materialet. Noe er det imidlertid, og vi omtaler dette under. Tallene gjelder andelen i stor eller i svært stor grad.

Vi ser først på praksistypen praksislærerne sist var tilknyttet, og som de ble bedt om å svare ut fra. Her var det betydelig forskjell på en av påstandene:

- «Jeg vektlegger at studentene skal anvende teoretiske perspektiver når de planlegger undervisning»: Praksislærerne oppga større grad av enighet jo mindre ansvar studentene har i praksistypen: 43 prosent på skoleovertakelse, 51 prosent på undervisningspraksis og 71 prosent på observasjonspraksis.

Fordelt på klassetrinn er det en viss forskjell på påstanden «Jeg bidrar til å gi studentene praktiske erfaringer med tverrfaglighet». På samme måte som vi så på påstanden om tverrfaglighet i forrige batteri, synker andelen stor grad av enighet jo høyere klassetrinn man jobber mest på, fra 76 prosent på klassetrinn 1–4 til 53 prosent på klassetrinn 8–10.

På institusjonsnivå er forskjellene i svarmønster små, vi omtaler derfor ikke dette.

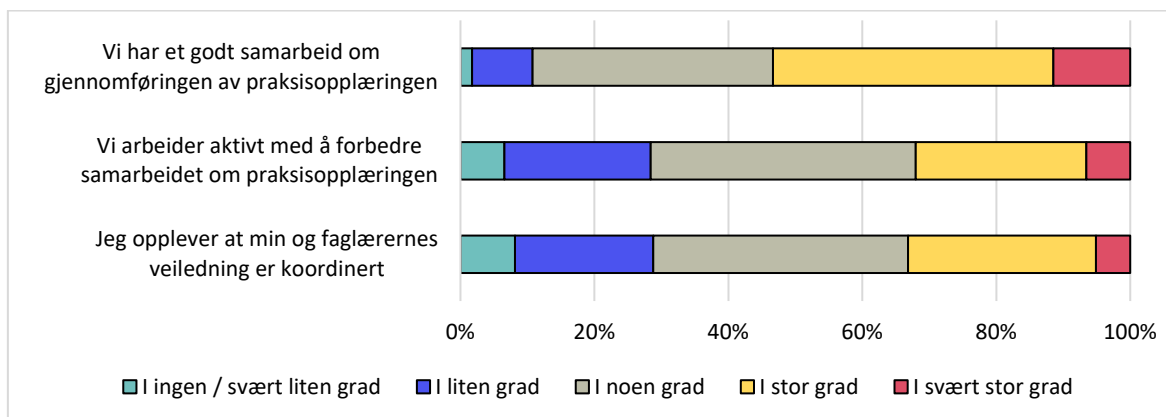
Spørsmålene ble fulgt opp av fritekstfeltet: «Dersom svarene dine avhenger mye av praksistype, vennligst kommenter her». Det kom bare inn 25 fritekstsvar. Det lave tallet er en indikasjon på lite variasjon mellom praksistypene, men det kan også skyldes at en del ikke har erfaring med flere praksistyper, og det kan skyldes et lavt engasjement for å svare på dette fritekstfeltet.²⁰

6.4 Samarbeidet med universitet/høyskole

Respondentene ble spurt «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om samarbeidet med universitet/høyskole om praksisopplæringen på GLU?». Deretter fulgte tre påstander. Nesten 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er opp mot 8 prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

²⁰ Det også bare to kommentarer som handlet om variasjon mellom praksistypene.

Figur 6.13 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om samarbeidet med UH om praksisopplæringen på GLU?»

Omtrent halvparten, 53 prosent, mener at skolen og universitetet/høyskolen har et «godt samarbeid om gjennomføringen av praksisopplæringen», bare 11 prosent mener at det i ingen eller i liten grad stemmer. Dette er også den mest generelle påstanden.

Langt færre, 32 prosent mener at det arbeides aktivt med å «forbedre samarbeidet om praksisopplæringen», her oppga 28 prosent at påstanden i ingen eller i liten grad stemmer. Påstanden om «min og faglærernes veiledning er koordinert», er adskillig mer konkret enn de to foregående. Her oppga omtrent like store andeler (en tredjedel) i stor eller i svært stor grad enig, i noen grad enig og i ingen eller i liten grad enig. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er rundt åtte prosent på de to siste påstandene.

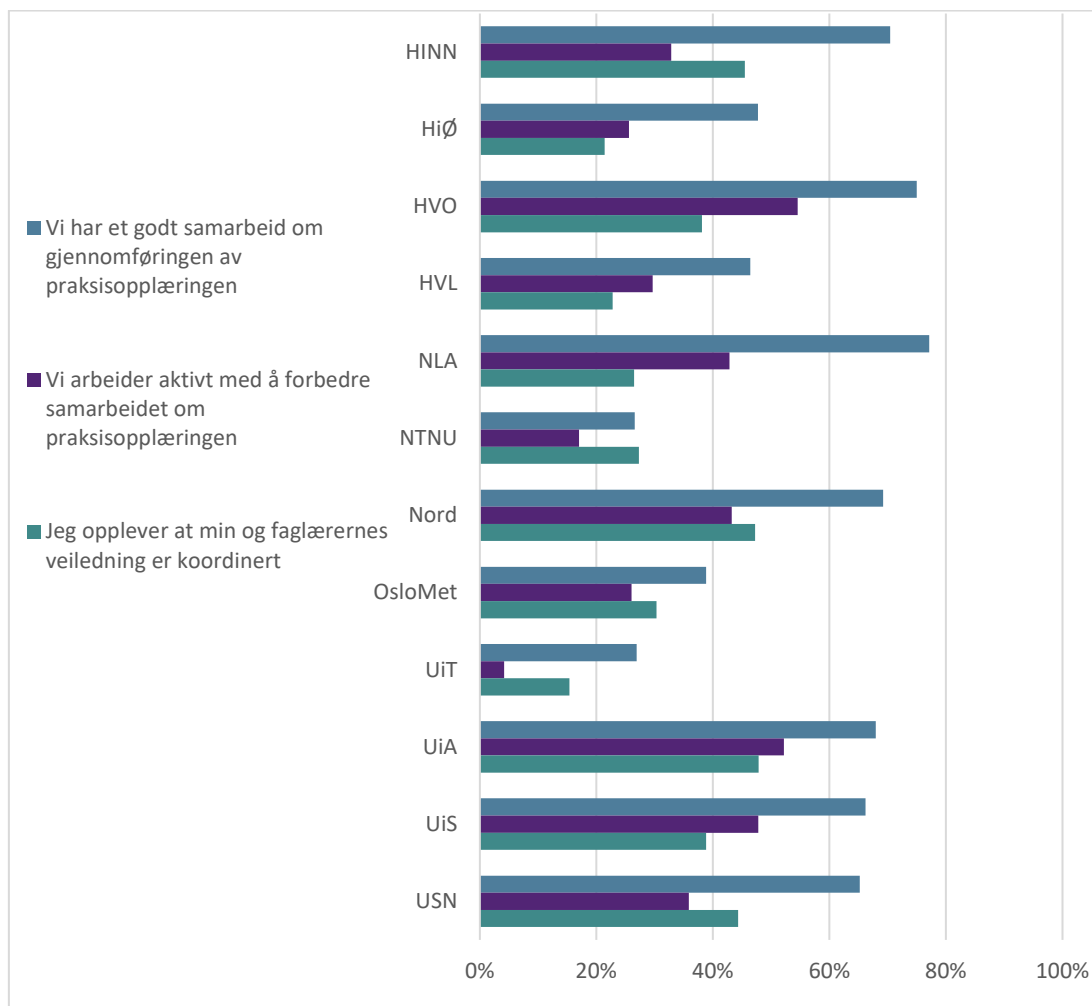
Det er sterk korrelasjon (rundt 0,60) mellom disse tre påstandene.

Hvis vi fordeler på bakgrunnsvariablene, er det lite variasjon i materialet. Noe er det imidlertid, og dette omtaler vi under. Tallene gjelder andelen som svarte i stor eller i svært stor grad.

Når det gjelder praksistypen praksislærerne sist var tilknyttet og som de ble bedt om å svare ut fra, er svarmønsteret ganske likt. Unntaket er spørsmålet om det samarbeides aktivt for å *forbedre* samarbeidet, der andelen blant de som svarte ut fra erfaring med skoleovertagelse (45 prosent) er en del høyere enn for undervisningspraksis (30 prosent).

Under viser vi disse tallene på institusjonsnivå.

Figur 6.14: «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om faglærerne (på GLU) på universitet/høgskole?». Andel «I stor grad» og «I svært stor grad». Institusjon.

På alle institusjonene har påstanden «Vi har et godt samarbeid om gjennomføringen av praksisopplæringen» høyere andel «I stor grad» og «I svært stor grad» enn de andre påstandene.

Vi omtaler her institusjonene med lavest og høyest andel i stor og i svært stor grad på hver påstand, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «Vi har et godt samarbeid om gjennomføringen av praksisopplæringen»: Fra rundt 75 prosent på NLA og HVO til 27 prosent på UiT og NTNU.
- «Vi arbeider aktivt med å forbedre samarbeidet om praksisopplæringen»: Fra noe over 50 prosent på HVO og UiA til 4 prosent på UiT og 17 prosent på NTNU.
- «Jeg opplever at min og faglærernes veiledning er koordinert»: Fra knappe 50 prosent på Nord og UiA til 15 prosent på UiT.

Spørsmålene om praksis ble fulgt opp av et fritekstfelt: «Hvilke rutiner og dokumenter bruker dere for å vurdere studentene i praksis?». Hele 441 kommenterte her. Kommentarene går helt klart i retning av at det finnes rutiner og at det brukes dokumenter. Bare én kommentar tyder på at dette ikke brukes, mens nesten alle handler om at rutiner

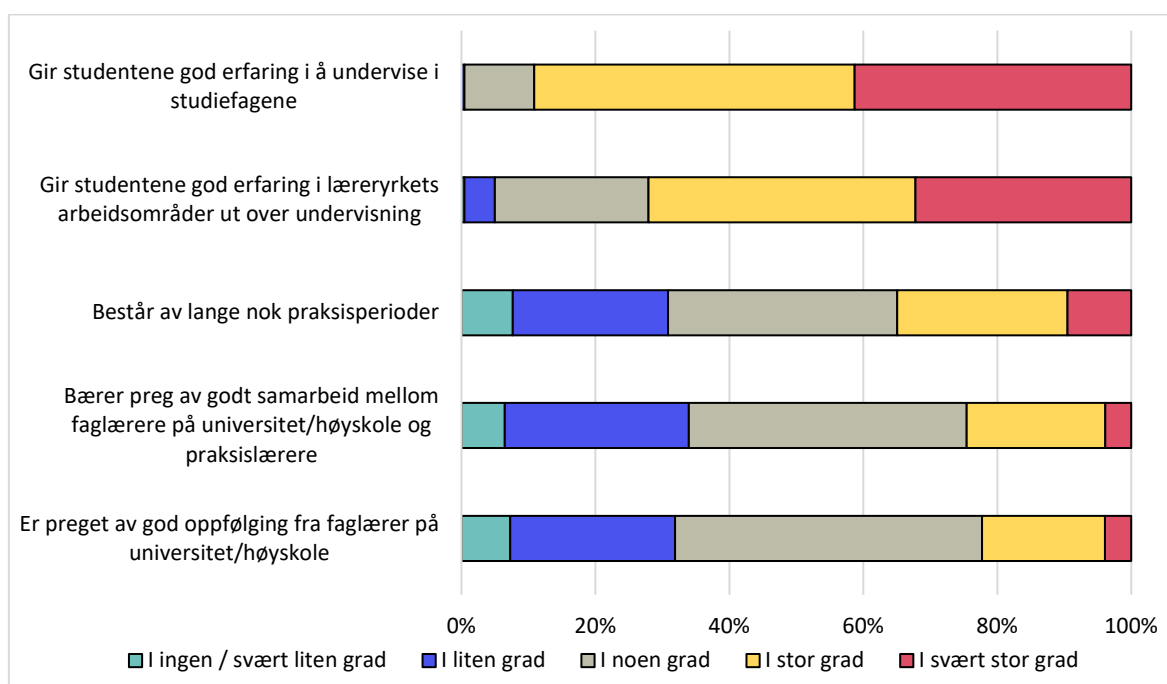
finnes og dokumenter brukes. Videre kommenterte langt over halvparten at de bruker mal/dokument som er utarbeidet av universitetet eller høyskolen de er tilknyttet.²¹ Begrepene varierer, de fleste bruker «skjema», men mange bruker «rapport» eller «dokument», eller en kombinasjon av disse. I tillegg til dette nevnte mange at de har muntlig veiledning eller samtaler med studentene. Flere nevnte også at de både gjør en midtveis-/undervisevurdering og en sluttvurdering. Noen nevnte også besøk fra ansatt på universitet/høyskole. Typiske kommentarer:

- «Vi bruker emneplanene og vurderingsskjemaene fra høyskolen»
- «Til sluttvurdering bruker vi standard skjema. Til undervisevurdering har vi kontinuerlig samtaler, samt midtveissamtaler som er mer formell.»
- «Midtveis-vurdering muntlig og skriftlig slutt-vurdering som sendes inn til Praksiskontoret.»
- «Observasjon, egne notater fra undervisning. Individuell samtale med student både før og etter undervisning. Skjema for sluttvurdering av student i praksis.»

6.5 Praksisperiodene, samlet sett

Respondentene ble deretter spurt «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett:». Deretter fulgte fem påstander. Nesten 900 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er mellom null og tre prosent, så svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.15 «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett»

Den av disse påstandene med størst andel stor eller svært stor grad av enighet er «Gir studentene god erfaring i å undervise i studiefagene» (89 prosent), fulgt av «Gir studentene god erfaring i læreryrkets arbeidsområder ut over undervisning» (72 prosent). Og bare

²¹ Noen ytterst få kommenterer at de baserer seg på egne notater.

henholdsvis null og fem prosent på de to påstandene mener at dette i ingen eller i liten grad stemmer. Så de fleste av respondentene mener altså at studentenes *utbytte* av praksisperiodene er godt.

På de tre påstandene om organisering og gjennomføring av praksisperiodene er bildet mer blandet. På påstanden «Består av lange nok praksisperioder» er om lag en tredjedel i ingen/liten grad enig, en tredjedel i noen grad enig og en tredjedel i stor eller svært stor grad enig. På de to påstandene «Bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere på universitet/høyskole og praksislærere» og «Er preget av god oppfølging fra faglærer på universitet/høyskole» er om lag en tredjedel i ingen/liten grad enig, nesten halvparten i noen grad enig og rundt en fjerdedel i stor eller i svært stor grad enig.

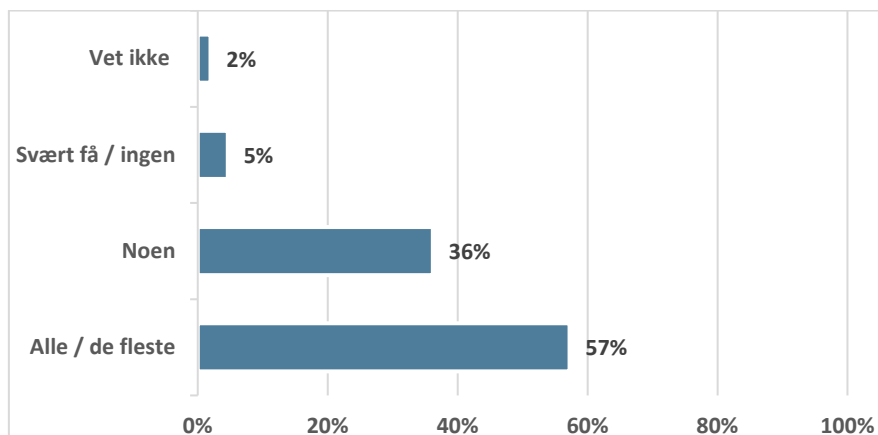
Korrelasjonen mellom påstanden om godt samarbeid og påstanden om god oppfølging er svært høy (0,82). Dette er ikke så merkelig, all den tid begge påstandene omhandler synet på faglærernes bidrag til praksisopplæringen. Det er også en ganske høy korrelasjon (0,47) mellom den første og den andre påstanden. Begge påstandene handler om studentenes læring/erfaring, men vi spør om to ulike erfaringer: Undervisning i studiefagene og arbeidsområder ut over undervisningen.

Når vi fordeler på mange av bakgrunnsvariablene, er det nærmest ingen variasjon i materialet. På institusjonsnivå er det imidlertid noe, og vi omtaler institusjonene med lavest og høyest andel «I stor grad» og «I svært stor grad» på hver påstand, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «Gir studentene god erfaring i læreryrkets arbeidsområder ut over undervisning»: Fra rundt 80 prosent på UiS og OsloMet til rundt 60 prosent på HINN, NLA og Nord. Merk at andelen «I noen grad» er ganske høy på mange institusjoner, slik at andelen som i liten grad eller i ingen grad er enige er lav på alle.
- «Består av lange nok praksisperioder»: Fra 58 prosent på UiA til rundt 15 prosent på HiØ og Nord.
- «Bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere på universitet/høyskole og praksislærere»: Fra 44 prosent på UiS og 38 prosent på Nord til 4 prosent på UiT og 13 prosent på HiØ.
- «Er preget av god oppfølging fra faglærer på universitet/høyskole»: Fra cirka 40 prosent på NLA og Nord til 11 og 13 prosent på henholdsvis OsloMet og UiT. Merk her er at OsloMet har en spesiell høy andel «I noen grad», slik at andelen som oppga i ingen eller liten grad ikke er spesielt høy.

Etter dette fulgte et spørsmål om aktiviteter ut over undervisning i praksisperiodene: «I den grad det gjennomføres aktiviteter ut over undervisning (foreldremøter, utviklingssamtaler, planleggingstid, personalmøter, teammøter etc.) i praksisperiodene: Hvor mange av disse aktivitetene deltar praksisstudentene normalt på?»

Figur 6.16 «Hvor mange av aktiviteter ut over undervisning i praksisperiodene deltar praksisstudentene normalt på?»

De fleste (57 prosent) oppga at studentene er med på «Alle / de fleste» av aktivitetene ut over undervisning i praksisperiodene, mens 36 prosent oppga «Noen». Bare fem prosent oppga «Svært få / ingen».

Det er bare små forskjeller i svarmønsteret når vi deler opp tallene på praksistype eller institusjon, men ut fra tallene er det på UiT denne formen for deltagelse er mest utbredt, her svarte ingen «Svært få / ingen» eller «Vet ikke».

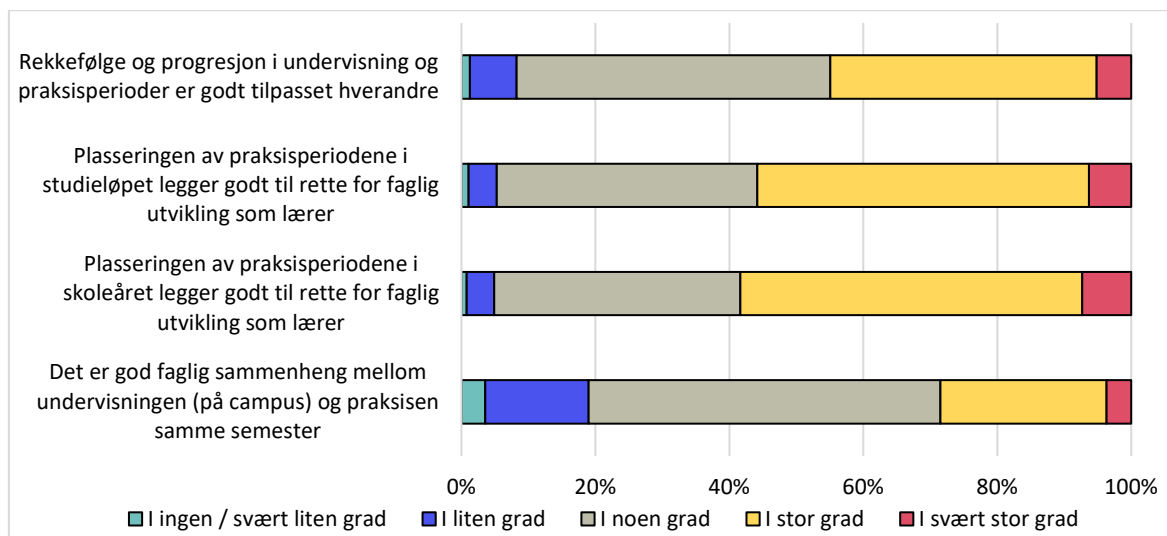
Spørsmålet ble fulgt opp av et fritekstfelt med teksten «Utdyp gjerne her», noe 239 respondenter gjorde. Nesten samtlige svar handlet om hvilke aktiviteter studentene deltar eller ikke deltar i. Om lag 80 av kommentarene omhandlet teammøter, om lag 60 personalmøter og om lag 60 planleggingstid. Så å si alle av disse kommentarene handler om at studentene deltar på disse møtene, svært få handler altså om at studentene ikke deltar på dem. Noe over 100 omtalte utviklingssamtaler, og noe over 90 foreldremøter. Av disse skrev omtrent halvparten at praksisstudentene deltar. Den andre halvparten skrev at deltagelse i disse møtene ikke skjer eller er sjeldne fordi møtene holdes utenfor praksisperiodene eller fordi foreldrene må samtykke i at studentene deltar. Noen få nevnte at studentene ikke alltid vil delta på slike møter. Typiske kommentarer:

- «Dei er med på alt, så sant det skjer i dei vekene dei er i praksis.»
- «Var med på foreldremøte, utviklingssamtale, personalmøte og til dels temamøte/planleggingstid.»
- «Utv.samtaler og foreldremøter kommer det an på om er sesong for. Har vi disse i perioden studentene er her så blir de med.»

6.6 Utdanningens oppbygning

Respondentene ble deretter spurt «I hvilken grad er GLU (GLU-studiene du kjenner best til) bygd opp slik at:». Deretter fulgte fire påstander. Omtrent 870 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er høy på noen påstander, opp mot 18 prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 6.17 «I hvilken grad er GLU (GLU-studiene du kjenner best til) bygd opp slik at:»

For alle påstandene gjelder at svært få oppga ingen eller liten grad av enighet, med unntak av den om «faglig sammenheng», der 19 prosent oppga dette.

Påstandene med størst andel stor eller svært stor grad av enighet er de to om «plasseringen i studieløpet/skoleåret». Nesten 60 prosent oppga i stor eller i svært stor grad her. Og bare fem prosent oppga i ingen eller i liten grad. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er høy, henholdsvis ti og tolv prosent.

Påstanden om «rekkefølge og progresjon» har 45 prosent stor eller svært stor grad av enighet, mens andelen «I noen grad» er 47 prosent. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er 17 prosent.

På påstanden «Det er god faglig sammenheng mellom undervisningen (på campus) og praksisen samme semester» oppga bare 28 prosent stor eller svært stor grad av enighet, andelen «I noen grad» var såpass høy som 53 prosent, mens andelen i ingen eller i liten grad var 19 prosent. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er 18 prosent. Den faglige sammenheng er kanskje også den av disse påstandene, eller det av disse undertemaene, som praksislærerne i størst grad har en direkte opplevelse av og dermed mest kjennskap til. Det kan være med på å forklare at svarmønsteret er mer «negativt» på denne påstanden enn på de andre.

Den høye andelen «Vet ikke / ikke relevant» på påstandene er trolig et uttrykk for manglende kjennskap til GLU. Tidligere i undersøkelsen besvarte respondentene påstanden «Jeg har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU». Andelen som oppga stor eller svært stor grad av enighet på den påstanden var 64 prosent, mens bare fem prosent oppga ingen eller liten grad av enighet. De som oppga «Vet ikke / ikke relevant» på påstandene rett ovenfor, var klart mindre tilbøyelige (enn de som svarte noe annet) til å svare «I stor grad» eller «I svært stor grad» på påstanden om kjennskap til det faglige innholdet.

Når vi fordeler disse svarene på bakgrunnsvariabler, som for eksempel klassetrinn og praksistype, er det få og små tilfeller av variasjon i andel som oppga i stor eller i svært stor grad. Når det gjelder andelen «Vet ikke / ikke relevant», er det imidlertid en del variasjon:

- Andelen øker med økende klasstrinn på alle de fire påstandene. Eksempelvis på påstanden om «rekkefølge og progresjon» er denne andelen 13 prosent blant de som jobber på klasstrinn 1–4, 24 prosent blant de som jobber på klasstrinn 8–10.
- På den samme påstanden er andelen 22 prosent blant de som oppga å ha «Ingen studiepoenggivende kompetanse» innen veiledning, men henholdsvis 15 og 12 prosent på de to gruppene med mest studiepoenggivende kompetanse innen veiledning. Vi ser det samme mønsteret på de tre andre påstandene når vi fordeler på veiledningskompetanse. Forskjellen er størst på «Det er god faglig sammenheng mellom undervisningen (på campus) og praksisen samme semester».
- Andelen er klart synkende jo flere år som praksislærer respondentene har, på alle påstandene. Eksempelvis på påstanden om «rekkefølge og progresjon», med over 25 prosent blant de med under 3 års erfaring som praksislærer, til ni prosent blant de med mer enn åtte års erfaring.

Vi omtaler her institusjonene med lavest og høyest andel i stor og i svært stor grad på hver påstand, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre»: Fra rundt 60 prosent på UiA og Nord til 24 prosent på NLA.
- «Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for faglig utvikling som lærer»: Fra rundt 70 prosent på UiA og HINN til rett under 40 prosent på HiØ og HVO.
- «Plasseringen av praksisperiodene i skoleåret legger godt til rette for faglig utvikling som lærer»: Fra 77 prosent på UiA til 40 prosent på NLA og 44 prosent på HVO.

Andelen «Vet ikke / ikke relevant» varierer betraktelig mellom institusjonene (uten at det er samvariasjon mellom denne andelen og andelen som oppga «I stor grad» og «I svært stor grad»). I gjennomsnitt oppga noe over 20 prosent «Vet ikke / ikke relevant» på HINN og HVO på disse fire påstandene og rett under ti prosent på UiS og USN. Dette kan være et uttrykk for at praksislærerne på enkelte institusjoner har mer kjennskap til GLU enn andre.

6.7 utfordringer med praksis

Etter alle spørsmålene om praksis fikk respondentene et åpent spørsmål: «Hva opplever du som de største utfordringene med praksis?». Hele 596 praksislærere valgte å kommentere, det utgjør langt over halvparten av alle respondentene.

De klart mest vanlige ordparene er «korte praksisperioder» og «lite tid». Vi brukte statistiske metoder som tar utgangspunkt i ordpar (biterms og skipgrams) for å finne disse ordparene. Se kapittel 4.3 for mer om dette.

Praksislærerne skriver med andre ord om praksisperiodenes lengde og om lite tid. Vi ønsker å finne ut hva de mer konkret har beskrevet. Under viser vi resultatene av en manuell gjennomgang av svarene, basert på håndkoding, som igjen er basert på metodene som fant ordpar. Noe over tre fjerdedeler av kommentarene handler om *ett* tema. Siden noe under en fjerdedel dermed handler om *flere* tema, er ikke kategoriseringen som gjengis nedenfor gjensidig utelukkende.

- Det størst andel skriver om er tidspresset i jobben som praksislærer, hele 26 prosent av fritekstfeltene handler om dette. Typiske utsagn er «Liten tid, mange

- studenter å følge opp», «Å ha nok tid til hver enkelt student» og «TID». Noen av disse, samt noen få andre som ikke eksplisitt nevner tidspress, skriver at det er utfordrende med for store studentgrupper.
- Den nest største andelen (18 prosent) av respondentene skriver om at praksisperiodene er for korte. Typiske utsagn er «Det er for lite praksis. Mange uttaler at når de begynner å bli kjent med elevene og utviklet starten på en relasjon er praksisen ferdig. Læreryrket er også mye mer enn kun undervisning, og det er vanskelig å få plass til alt innen de korte praksisperiodene.», «Litt kort tid til å vurdere 5 studentar på 3 veker» og «For korte praksisperioder.».
 - Deretter følger kommentarer som berører samarbeidet med universitet/høyskolen eller faglærerne (17 prosent). De fleste av disse svarene handler om at samarbeidet er dårlig, at det er dårlig informasjonsflyt eller at det er for dårlig sammenheng mellom det studentene har lært / lærer på UH-institusjonen og det de skal gjennom i praksis. I tillegg kommer omtale av utfordringer med samtidige og/eller lite praksisrelevante arbeidskrav (ni prosent). Kommentarer som handler om samarbeidet og om arbeidskravene utgjør 26 prosent av alle kommentarene. Typiske kommentarer «Studentene kommer og har nesten ikke hatt undervisning i fagene de har valgt. Praksisbesøk fra faglærer som ikke har truffet studentene.», «Samarbeid høyskole/praksisfeltet» og «Lite informasjon fra studiestedet. Kunne vært en ide å invitere praksislære opp til campus for en gjennomgang før praksis perioden. Savner en konkret bestilling om hva de ønsker at studentene skal få ut av perioden.»
 - Ti prosent hadde kommentarer som direkte handlet om egenskaper ved studentene, f.eks. at de er umotiverte, dårlig forberedte eller mindre egnede som lærere. «Studenter som ikke samarbeider godt med hverandre, og lar noen gjøre det meste av arbeidet.», «Studenter som ønsker å "gjøre minst mulig" i praksis. Studenter som ikke evner å reflektere.» og «Å veilede student/er som har mye å jobbe med for å fungere godt i yrket.»
 - Sju prosent hadde kommentarer om manglende samsvar mellom hvilke fag studentene har på UH-institusjonen og hvilke fag de skal undervise i, eventuelt manglende samsvar mellom studentenes fag og praksislærerens fag. Eksempler: «Å kunne gi nok timer i fokusfaget. Studentene har snever fagkrets og ønsker ikke å undervise i fag utenfor fagkretsen.», «Studentene er ikke helt forberedt på å ta fag som de ikke har i sitt studieløp» og «Utfordrende å få studenter som har få av mine fag, slik at jeg må bruke mye tid på å involvere andre faglærere.»

Dette fritekstfeltet handler om utfordringer, og da er det å forvente at de som fyller ut dette feltet er mer kritiske til praksis enn de som ikke fyller ut feltet. En gjennomgang av svarene på de mange holdningsspørsmålene viser også en slik tendens. På de fleste spørsmålene er det riktignok bare svært små forskjeller, men på de påstandene som omhandler de samme temaene som mange respondenter trekker frem i fritekstsvarene, er det forskjeller.

Det er klare forskjeller i grad av enighet i påstanden «Består av lange nok praksisperioder»: Blant de som skrev om praksisperiodenes lengde i fritekstfeltet, er bare seks prosent i stor eller i svært stor grad enige i påstanden. Tilsvarende tall for de som ikke skrev om dette temaet er 38 prosent. Det er verdt å merke seg at nesten en tredjedel av alle respondentene var i ingen eller i liten grad enige i dette spørsmålet, slik at man kunne forvente en viss forekomst av kommentarer om dette temaet i fritekstfeltet.

Vi finner samme mønster, dog noe svakere, på påstandene om lite tid («Jeg har for liten tid til å ta meg av studentene i praksis»), samarbeid («Bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere på universitet/høyskole og praksislærere») og oppfølging («Er preget av god oppfølging fra faglærer på universitet/høyskole»).

I sum kan vi si at de som fylte ut dette fritekstfeltet ikke *generelt* er mer kritiske til måten praksisen fungerer på, men de er mer kritiske til måten praksisen fungerer på de *spesifikke* områdene de velger å omtale. Fritekstsvarene gjenspeiler til en viss grad svarene i holdningsspørsmålene. I alle påstandene som er nevnt ovenfor, er svært mange (rundt en tredjedel) av respondentene negative, og de som svarte negativt på disse påstandene er overrepresenterte i fritekstsvarene. De som svarte negativt på holdningsspørsmålene er med andre ord overrepresenterte i fritekstsvarene, men de som fylte ut fritekstsvar utgjør tross alt over halvparten av alle respondentene.

6.8 Forslag til forbedringer av praksis

Respondentene fikk også spørsmålet: «Har du forslag til forbedringer av praksis?», og her valgte 490 praksislærere å kommentere.

Dette spørsmålet er ikke direkte ulikt det forrige, om utfordringer. Det er nok en viktig årsak til at det er cirka 100 færre som har besvart dette spørsmålet. I tillegg har noen respondenter skrevet «se over», for å vise til sitt svar på spørsmålet om utfordringer. Og i en del tilfeller omtales det samme som er beskrevet under utfordringer, men med en annen vinkling. Samtidig er det en del som fylte ut dette feltet og ikke det forrige, og det er en god del som beskriver ulike tema i de to tilfellene. Dette gjør at svarene og dermed funnene fra dette fritekstfeltet til dels overlapper med det forrige.

Videre er en del av kommentarene konkrete forslag til forbedringer, mens andre er mindre konkrete, f.eks. «mer samarbeid med universitetet».

Det klart mest vanlige ordparet, identifisert med RAKE-modellen, er «lengre praksisperioder». Deretter følger «tettere samarbeid». Vi brukte også BTM-modeller, og fant at de samme ordparene forekom oftest. Se kapittel 4.3 for mer om disse metodene.

Det klart hyppigste temaet som omtales er praksisperiodenes lengde (mer praksis), deretter kommer kommentarer om samarbeid. Vi ønsker å finne ut hva de mer konkret har beskrevet. Under viser vi resultatene av en manuell gjennomgang av svarene, basert på håndkoding, som igjen er basert på metodene som fant ordpar. Omtrent tre fjerdedeler av kommentarene handler om ett tema. Siden en fjerdedel dermed handler om flere tema, er ikke kategoriseringen som gjengis nedenfor gjensidig utelukkende.

- Den største andelen (36 prosent) av svarene handler om «mer praksis». Den store majoriteten av disse kommentarene handler om at praksisperiodene burde være *lenger*, men det er også en del som skriver at det burde være *flere* perioder. Typiske utsagn er «Praksisperiodene må bli lengre» og «Meir og lengre praksisperiodar.». I tillegg er det en del som *spesifiserer* hvordan det bør være: «Mer praksis! Gjerne en tre måneder lang praksis på 4. eller 5.år.» og «Studentene burde hatt lengre praksisperioder og hatt både høst- og vårsemester på samme skole.». Videre er det noen som beskriver *hvorfor* det bør være mer praksis: «Selve praksis er som regel fin. Men den burde vært lenger og mer yrkesrettet med tanke på alt som ikke er faglig i skoen (Jeg er kontaktlærer)» og «Praksisperiodene bør være lengre. Når studentene akkurat har kommet "inn i det" så er de ferdig. Det tar tid å bygge

relasjoner med elever. Det er ofte avgjørende for å få gode erfaringer med ulike undervisningsopplegg. Det er viktig at studentene får gode opplevelser og opplever mestring. Lengden på praksisperiodene bør bli lengre jo lenger ut i studieforløpet du kommer.».

- Fire prosent av de som svarte, har forslag om et helt år i praksis, enten tidlig, sent eller etter studiene: «Kanskje 2.året på lærerstudiet burde være et praksisår», «Femte året burde vore praksisår» og «det burde være 1 år etter studiene». De fleste av de som kommenterte på dette inngår også i kategorien «mer praksis».
- Fem prosent av de som svarte, ønsker færre studenter i praksisgruppene: «Lengre perioder sammenhengende med maks 2 studenter pr. lærer.».
- Den nest største kategorien av fritekstsvar handler om mer/bedre samarbeid og/eller kommunikasjonen mellom UH-institusjon (eller faglærere) og praksisskolen (eller praksislærerne). Disse utgjør 19 prosent av alle fritekstsvarene. De fleste handler om samarbeid og kommunikasjon: «Betre kommunikasjon mellom høgskule, student og praksislærer.», «Tettere samarbeid med faglærere. Bedre informasjon om temaer studentene har jobbet med, slik at det er lettere å vite hva en skal forvente.» og «Mer samarbeid med lærerne til studentene på universitetet». I tillegg handler en del om bedre oppfølging fra faglærerne, både overfor studentene og overfor praksislærerne: «Faglærer fra universitetet i større grad følger opp og gjør seg tilgjengelig både for studenter og praksislærer under praksis» og «Studentene bør få mer oppfølging fra universitetet.». Noen svar handler om bedre kjennskap til skolen: «Faglærere med mer innsikt i skolen, så de kan klare å forberede studentene bedre før de kommer ut og koble ting sammen etter de er tilbake på studiene.».
- Tolv prosent av svarene handler om bedre forberedelser. Vi har skilt ut denne kategorien, men en del av svarene kunne vært kategorisert under «bedre samarbeid med UH» (ovenfor). De fleste svarene omhandler at studentene skal forberedes bedre, men noen skriver også om at de som praksislærer ønsker å være bedre forberedt. Noen av svarene omhandler forberedelse til praksis, andre om forberedelse til yrkeslivet. Typiske svar: «Få møtt og forberedt studentene enda tidligere», «Enda grundigere forberedelser rundt hva praksis innebærer av arbeid, tid, innsats.» og «Forberede studentene bedre på at dagene blir lange og hva de kommer til å inneholde ... Trene på "hva er refleksjon" før de kommer i praksis. Mange studenter strever med å reflektere over egen praksis, undervisning og undervisningsopplegg.».
- Av andre tema, omtalt av rundt fem prosent av de svarende på dette spørsmålet, kan nevnes kommentarer om at det bør være færre eller ingen samtidige arbeidskrav under praksisen, bedre sammenheng mellom teori og praksis og bedre opplæring i f.eks. foreldresamarbeid og det å håndtere vanskelig elever.

Til slutt kan det nevnes at enkelte kommentarer var mer nøkternt konstaterende: «Jeg tror at det bare må være sånn. De kan ikke vente med å undervise til de har lært masse, men må lære underveis» og noen mer positive: «Ingen forslag, bare at vi må fortsette det gode samarbeidet mellom høgskolen og praksisskolene ...» Og til slutt oppga noen rett og slett «Nei». Disse svarene inngår i en ganske stor «Annet-kategori», på 26 prosent.

Vi har undersøkt om de som skrev i dette fritekstspørsmålet svarte annerledes på holdningsspørsmålet «Består av lange nok praksisperioder» enn de som ikke skrev. På samme måte som analysen vår av fritekstfeltet om «utfordringer» viste, finner vi at de som uttrykte ønsker om lengre praksisperioder i mindre grad er i stor eller i svært stor grad

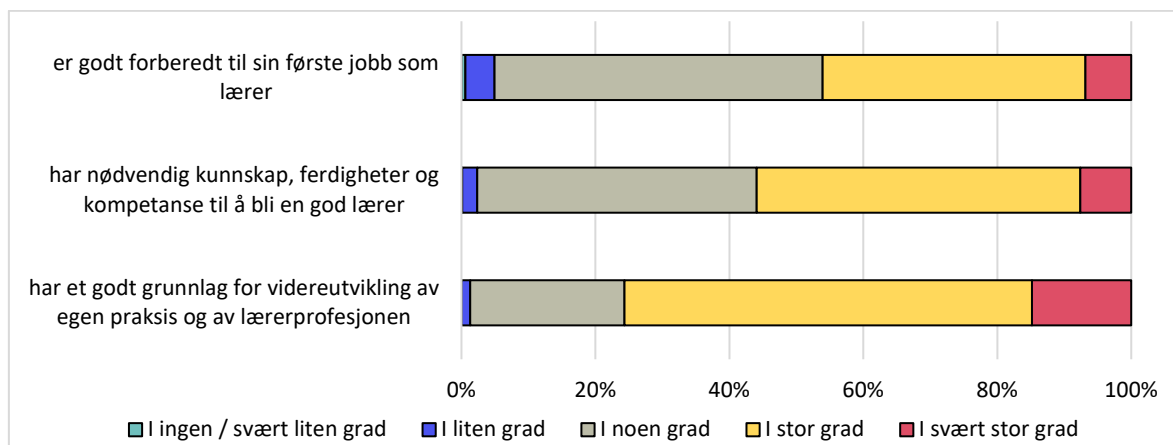
enige i påstanden enn de som ikke skrev i fritekstfeltet. Vi finner det samme mønsteret på spørsmålene om samarbeid med UH. På mange av de andre spørsmålene er det imidlertid bare små forskjeller mellom de som fylte ut fritekstfeltet og de som ikke gjorde det.

Også her er det slik at de som fylte ut dette fritekstfeltet ikke *generelt* er mer kritiske til måten praksisen fungerer på, men de er mer kritiske til måten praksisen fungerer på de *spesifikke* områdene de velger å omtale. Fritekstsvarene gjenspeiler til en viss grad svarene i holdningsspørsmålene. De som svarte negativt på holdningsspørsmålene er overrepresentert i fritekstsvarene, men de som fylte ut fritekstsvaret utgjør tross alt nesten halvparten av alle respondentene.

7 Kandidatenes sluttkompetanse

Respondentene ble deretter spurt «I hvilken grad mener du at GLU-studentene, når de har fullført studieprogrammet ...». Deretter fulgte tre påstander. Omtrent 860 respondenter besvarte. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er mellom en og to prosent, svarfordelingene er beregnet uten disse.

Figur 7.1 «I hvilken grad mener du at GLU-studentene, når de har fullført studieprogrammet ...»

Praksislærerne ble bedt om å vurdere de ferdige studentenes kompetanse etter endt utdanning. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er lav, noe som indikerer at praksislærerne opplevde å ha nok grunnlag til å besvare påstandene. Andelene som mener at studentene i ingen eller i liten grad er godt forberedte, har nødvendig kunnskap etc. og har et godt grunnlag er under fem prosent. Praksislærerne kan dermed ikke sies å være misfornøyde med studentenes læringsutbytte.

Påstanden med størst andel stor eller svært stor grad av enighet er «har et godt grunnlag for videreutvikling av egen praksis og av lærerprofesjonen». 76 prosent oppga i stor eller i svært stor grad her. Bare én prosent oppga i ingen eller i liten grad.

På påstandene «er godt forberedt til sin første jobb som lærer» og «har nødvendig kunnskap, ferdigheter og kompetanse til å bli en god lærer» oppga 46 prosent stor eller svært stor grad av enighet, men andelen som oppga «I noen grad» er hele 49 prosent.

Når vi fordeler disse svarene på bakgrunnsvariabler, som for eksempel veiledningskompetanse, klassetrinn og praksistype, er det lite variasjon i svarmønsteret.

Det varierer noe mer når vi fordeler på institusjonen praksislærerne er tilknyttet. Vi omtaler her andel i stor og i svært stor grad, gitt at forskjellene er statistisk signifikante:

- «er godt forberedt til sin første jobb som lærer»: Fra drøye 50 prosent på HINN og UiA til drøye 30 prosent på HiØ.
- «har et godt grunnlag for videreutvikling av egen praksis og av lærerprofesjonen»: Fra drøye 80 prosent på HINN og Nord til drøye 60 prosent på HiØ og NLA.

Til tross for forskjellene er andelen som oppga i ingen eller i liten grad fem prosent eller lavere på begge de to siste påstandene, på alle institusjonene, og maksimalt elleve prosent på den første påstanden.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)